

PODNIKAJME V POĽSKU !

Ako uspieť na poľskom trhu

Aktualizované: Október 2015

Autori:

Maciej Górski, daňový poradca, ACCACE Poland, www.accace.com

Barbara Supiková, Project Manager, ACCACE Poland, www.accace.com

Michaela Martinek, VGD, www.vgd.eu

Martin Murad, PETERKA & PARTNERS, www.peterkapartners.com

Veľvyslanectvo Poľskej republiky v SR, www.bratyslawa.msz.gov.pl

Stanislav Kučírek, predseda, Slovensko-poľská obchodná komora, www.spok.sk

Róbert Vydra, tajomník, Slovensko-poľská obchodná komora, www.spok.sk

Všetky práva sú vyhradené. Akékoľvek kopírovanie alebo iná reprodukcia textu je možná len so súhlasom autorov.

OBSAH

1. ÚVOD	3
2. VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE	3
2.1 Dane	3
2.2 Priame zahraničné investície	4
2.3 Hrubý domáci produkt	4
2.4 Mohutný vnútorný trh ako aj stabilná obchodná výmena	4
2.5 Stimulátory poľského hospodárskeho rastu v najbližších rokoch	4
2.6 Dôležité inštitúcie	5
2.7 Kde sa prezentovať a vystavovať ?	5
<i>Zdroj: www.bratyslawa.msz.gov.pl</i>	
3. DAŇOVÝ SYSTÉM V POĽSKU	6
3.1 DAŇ Z PRÍJMU PRÁVNICKÝCH OSÔB	7
3.2 DAŇ Z PRÍJMU FYZICKÝCH OSÔB	11
3.3 DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY	14
3.4 DAŇ Z OBČIANSKOPRÁVNÝCH ÚKONOV	18
<i>Spracoval: ACCACE Poland, Maciej Górski, daňový poradca, Barbara Supiková</i>	
4. PRACOVNÉ PRÁVO V POĽSKU	20
4.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE	20
4.2 DRUHY PRACOVNÝCH ZMLÚV	23
4.3 SPÔSOBY UKONČENIA PRACOVNÉHO POMERU	25
4.4 NEZAMESTNANECKÝ PRACOVNÝ POMER	27
4.5 PRACOVNÁ DOBA	29
4.6 DOVOLENKA	30
4.7 MZDA ZAMESTNANCA	30
<i>Spracoval: VGD, Michaela Martinek, www.vgd.eu</i>	
5. PRÁVNE FORMY PODNIKANIA V POĽSKU	33
5.1 PRÁVNE FORMY PODNIKANIA V POĽSKU	33
5.2 SLOBODA PODNIKANIA	34
5.2.1 OBMEDZENIA POKIAL' IDE O OSOBU PODNIKATEĽA	34
5.2.2 OBMEDZENIA POKIAL' IDE O PREDMET PODNIKANIA	34
5.2.2.1 Koncesie	34
5.2.2.2 Oprávnenia, licencie, povolenia	35
5.2.2.3 Regulované činnosti	35
5.3 NAJBEŽNEJŠIE FORMY PODNIKATEĽSKEJ ČINNOSTI V POĽSKU	36
5.3.1 KAPITÁLOVÉ OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI	36
5.3.2 OSOBNÉ OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI	38
5.3.3 SAMOSTATNÁ PODNIKATEĽSKÁ ČINNOSŤ	38
5.3.4 ZDRUŽENIE (BEZ PRÁVNEJ SUBJEKTIVITY)	38
5.3.5 ORGANIZAČNÁ ZLOŽKA ZAHRANIČNEJ SPOLOČNOSTI – ZASTÚPENIE ZAHRANIČNEJ SPOLOČNOSTI	38
5.3.5.1 Organizačná zložka zahraničnej spoločnosti	38
5.3.5.2 Zastupiteľská kancelária zahraničnej osoby	39
5.4 KRITÉRIÁ VÝBERU PRÁVNEJ FORMY PODNIKANIA	39
5.4.1 DRUH ČINNOSTI	39
5.4.2 ZODPOVEDNOSŤ INVESTORA ZA ZÁVÄZKY SUBJEKTU, PROSTREDNÍCTVOM KTORÉHO VYKONÁVA PODNIKATEĽSKÚ ČINNOSŤ	39
<i>Spracoval: Martin Murad, Peterka and Partners, www.peterkapartners.com</i>	
6. ZAVER	40

PODNIKAJME V POĽSKU !

1. ÚVOD

Vážení kolegovia, priatelia,

SPOK Vám predkladá (členom na priamo - nečlenom po obdržaní kľúčového hesla) plne zaktualizovaný (ku dňu 30.6.2014) prehľad legislatívnych, právnych, účtovných ako i radu praktických odkazových informácií potrebných pri založení alebo ďalšom rozbehu podnikania v Poľskej republike.

Poľsko je momentálne najatraktívnejším investičným regiónom v strednej a východnej Európe. Poľská republika je pre Slovensko štvrtým najväčším obchodným partnerom a tretím najväčším exportným trhom. Tendencie sú závideniahodne stúpajúce.

Podnikajme v Poľsku !

2. VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

Oficiálny názov krajiny	Rzeczpospolita Polska
Hlavné mesto:	Varšava
Počet obyvateľov:	38 130 302
Rozloha (km ²):	312 679
Úradný/ rokovací jazyk:	poľština / poľština, angličtina
Mena/ výmenný kurz:	1 poľský zlotý (PLN) = 100 grošov
Územné členenie:	Vojvodstva (kraje) 16
Powiaty (okresy)	373
Gminy (obce)	2489

Poľsko je so svojou populáciou viac ako 38 miliónov obyvateľov najväčším štátom stredno-východnej Európy, ktorý patrí do Európskej únie.

Vstup do EÚ v roku 2004 bol dôležitým krokom v dynamickom vývoji krajiny. Aproximácia poľského zákonodarstva a administratívy k štandardom EÚ, ako aj prílev štrukturálnych fondov (do roku 2013 približne 67 miliárd euro), sa stali impulzom hospodárskeho rastu. Prispôbovaním sa výzvam spoločného európskeho trhu Poľsko plne využíva svoju príležitosť. Hlavnými sektormi hospodárstva sú služby (67,3% HDP) a priemysel (28,1% HDP). Zvyšných 4,6% HDP predstavuje poľnohospodárstvo. S ohľadom na počet obyvateľov zaberá Poľsko 34. miesto medzi krajinami v rámci sveta a 6. miesto v rámci Európskej únie. Prirodzený prírastok obyvateľov zaznamenal v roku 2010 kladné hodnoty a počet obyvateľov sa v porovnaní s rokom 2009 zvýšil o 36-tisíc.

OSN považuje Poľsko podľa indexu ľudského rozvoja (HDI) za vysoko rozvinutú krajinu berúc do úvahy také ukazovatele, akými sú dĺžka života, priemerná dĺžka vzdelávania u 25-ročných a očakávaná dĺžka vzdelávania detí v školskom veku, ako aj HDP na obyvateľa vypočítané na základe parity kúpnej sily.

2.1 Dane

Poľský daňový systém rozdeľuje dane na priame a nepriame.

Priame dane: daň z príjmu (vo forme dane z príjmu právnických osôb, dane z príjmu fyzických osôb a vo forme rovnej dane), daň z majetku, cestná daň, daň z vlastníctva.

Nepriame dane: daň z tovaru a služieb, spotrebná daň, daň z výhry.

Všetky osoby s trvalým pobytom na území Poľska sú povinné platiť daň zo všetkých svojich príjmov. Príjmy osôb, ktoré nemajú trvalý pobyt v Poľsku sú zdaňované len z práce vykonávanej na území Poľska.

Daň z príjmu môže byť vo forme dane z príjmu právnických osôb, dane z príjmu fyzických osôb a vo forme rovnej dane. Všetky osoby s trvalým pobytom na území Poľska sú povinné platiť daň zo všetkých svojich príjmov. Príjmy osôb, ktoré nemajú trvalý pobyt v Poľsku sú zdaňované len z práce vykonávanej na území Poľska. Poľský daňový systém má tri hladiny daní z príjmov - 19%, 30% a 40%. Ročné daňové zúčtovanie

(daň z príjmu) musí daňovník predložiť príslušnému daňovému úradu v mieste bydliska najneskôr do 30. apríla nasledujúceho roku.

2.2 Priame zahraničné investície

V rámci strednej Európy sa Poľsko vzhľadom na PZI pozitívne odlišuje od ostatných krajín. V roku 2010 dosiahol prílev PZI 6,9 mld USD, čím sa Poľsko v rámci regiónu umiestnilo na prvom mieste. Významná úroveň priamych zahraničných investícií svedčí o dôvere, akú majú investori voči Poľsku, uznávajúc ho za isté miesto pre biznis. Je to spôsobené dobrou zemepisnou polohou, vnútornou spoločensko-ekonomickou stabilitou, ako aj vstupom do Európskej únie.

2.3 Hrubý domáci produkt

V posledných rokoch vysokej svetovej hospodárskej konjunktúry patrilo Poľsko s nárastom HDP k lídrom medzi európskymi krajinami. Stabilné základy poľského hospodárstva, konzistentná monetárna a fiškálna politika, priame nezapojenie sa do rizikových sub-prime pôžičiek, ako aj, v porovnaní s priemerom EÚ, nízky podiel hypotekárneho zadĺženia poľských spotrebiteľov (13% HDP), sa v porovnaní s ostatnými štátmi EÚ pričínili k menším hospodárskym otrasom počas ekonomickej krízy. Vďaka tomu bolo Poľsko v rámci Európskej únie jedinou krajinou, ktorá zaznamenala hospodársky rast s finálnou hodnotou 1,8%.

2.4 Mohutný vnútorný trh ako aj stabilná obchodná výmena

Poľsko je najväčším trhom stredno-východnej Európy. Od ostatných štátov v regióne sa odlišuje tým, že trh je tu oveľa početnejší, dokáže viac absorbovať a je rozmanitejší.

Kontinuálny rast domáceho dopytu je spôsobený vstupom na trh mladých, dobre zarábajúcich ľudí. Osoby narodené počas populačného boomu prvej polovice 80-tych rokov v súčasnosti dosahujú vekovú hranicu 25-30 rokov a vytvárajú okrem iného dopyt na tovary súvisiace z domácnosťou a bývaním. Pozitívnym javom je niekoľkoročný trend zvyšovania bohatstva spoločnosti, ktorého výsledkom je zlepšovanie situácie domácností.

Od okamihu vstupu do EÚ si Poľsko v priebehu niekoľkých rokov posilňovaním obchodných vzťahov s partnermi z únie upevnilo svoju úlohu na európskom trhu. V roku 2010 smerovalo na trh EÚ 78,8% poľského exportu, pričom Poľsko odtiaľ importovalo 59,1% tovarov. Export tovarov do štátov EÚ v kombinácii so silným vnútorným trhom vytvára obraz poľskej ekonomiky, ktorá je viac odolná voči svetovým turbulenciám v porovnaní s ekonomikami väčšiny európskych štátov.

2.5 Stimulátory poľského hospodárskeho rastu v najbližších rokoch

Na ekonomickú situáciu v Poľsku budú mať v najbližších rokoch vplyv najmä hospodárska situácia v Európe a vo svete. Je však veľa činiteľov, ktoré Poľsko stavajú do pozitívneho svetla nielen na pozadí štátov regiónu, ale celej Európy.

Jedným z nich je prílev financií z eurofondov. Poľsko mohlo do roku 2013 použiť 67 mld EUR, ktoré boli využité na rozvoj infraštruktúry, školstva, atď. Poľské hospodárstvo, ako aj vnútorný dopyt, sú povzbudzované znížením maximálnej sadzby dane z príjmu zo 40% na 32%.

Veľkým impulzom pre ekonomický rast krajiny bolo organizovanie EURO 2012 v Poľsku a na Ukrajine. Medzinárodné podujatie tohto typu predstavuje nielen prílev prostriedkov od fanúšikov, ktorí v roku 2012 využili služby poľských hotelov, reštaurácií, turistických atrakcií, atď. Je to aj zrýchlenie prác v oblasti dopranej infraštruktúry.

Zdroj: www.bratyslawa.msz.gov.pl

2.6 DÔLEŽITÉ INŠTITÚCIE:

SLOVENSKÁ OBCHODNÁ A PRIEMYSELNÁ KOMORA
ŽILINSKÁ REGIONÁLNA KOMORA
Háľkova 31, 010 01 Žilina, Slovenská republika
Tel.: +421-41-7235 655,-101
Fax: +421-41-7235 653,-102
E-mail: sekrza@za.scci.sk
www.sopk.sk, www.interbiznis.sk, www.viator.sk

SLOVENSKO-POLSKÁ OBCHODNÁ KOMORA
Háľkova 31, 010 01 Žilina, Slovenská republika
Tel.: +421-41-7235 102,-655
Fax: +421-41-7235 653,-102
E-mail: zahrza@za.scci.sk
www.spok.sk

VEL'VYSLANECTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY VO VARŠAVE - POLSKO
ul. Litewska 6, 00-581 Varšava, Poľská republika
Tel.: +48-22-5258 110
Fax: +48-22-5258 122
E-mail: oboe.varsava@economy.gov.sk
<http://www.mzv.sk/varsava>

VEL'VYSLANECTVO POLSKEJ REPUBLIKY V BRATISLAVE
Ekonomické oddelenie
Hummelova 4, 814 91 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: +421-2-5949 02 11
Fax: +421-2-5441 31 84
E-mail: bratyslawa.amb.sekretariat@msz.gov.pl
www.bratyslawa.msz.gov.pl

2.7 KDE SA PREZENTOVAŤ A VYSTAVOVAŤ?

MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE SP. Z O.O.
ul. Głogowska 14,60-734 Poznań, Poľská republika
Tel.: +48-61-8692 000, Fax: +48-61-8692 999, E.: info@mtp.pl, www.mtp.pl

EXPO SILESIA
ul. Braci Mieroszewskich 124, 41-219 Sosnowiec, Poľská republika
Tel.: +48-32-7887 500, Fax: +48-32-7887 502, E.: exposilesia@exposilesia.pl www.exposilesia.sk

Biuro Promocji i Wystaw "ASTRA"
ul. Sixta 5, 43-300, Bielsko-Biała, Tel.: +48-33-811 93 20 , 811 93 21
E-mail: astra@blk.pl, www.astra.blk.pl

INFORMÁCIE O BRANŽOVÝCH A LOKÁLNYCH VEL'TRHOCH V POLSKU POSKYTUJE:
INFOBOD SK - PL
ŽILINSKÁ REGIONÁLNA KOMORA SOPK
SLOVENSKO-POLSKÁ OBCHODNÁ KOMORA
Háľkova 31, 010 01 Žilina, Slovenská republika
Tel.: +421-41-7235 102,-655, Fax: +421-41-7235 653,-102
E-mail: zahrza@za.scci.sk
www.spok.sk, www.interbiznis.sk, www.sopk.sk

3. DAŇOVÝ SYSTÉM V POĽSKU

Podobne ako dane platené v zahraničí je možné poľské dane rozdeliť na priame a nepriame. Nepriamou daňou je daň z pridanej hodnoty (DPH) a spotrebná daň. Priame dane je možné rozdeliť na dane z príjmu, majetkové a z obratu. K tým posledným patrí okrem iného daň z civilnoprávných úkonov.

Čitateľným rozdelením je rozdelenie na štátne a samosprávne dane. Štátne dane sú:

- daň z príjmu od právnických osôb (CIT)
- daň z príjmu od fyzických osôb (PIT)
- DPH
- spotrebná daň
- daň z ťažby niektorých surovín
- daň tonážna
- daň z hier

Tieto dane sú platené finančnému úradu. Výnimkou je spotrebná daň a daň z hier, ktoré sú platené colnému úradu.

Miestnymi daňami sú:

- daň z civilnoprávných úkonov (PCC)
- dedičská daň a daň z darov
- daň z hier
- daň z dopravných prostriedkov
- daň pôdohospodárska
- daň lesná
- kolkový poplatok
- poplatok za psov

Tieto dane (s výnimkou dane z civilnoprávných úkonov a dedičských daní a daní z darov) sú platené miestnej správe. Len dve uvedené dane sú platené finančnému úradu.

Tabuľka predstavuje sadzby vybraných daní:

Daň	Základná sadzba	Sadzby vo zvláštnych situáciach
Dane z príjmu:		
CIT	19%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 20% (zadržaná/zrážková daň) ▪ 10% (zadržaná/zrážková daň) ▪ 50% (odhadovaný príjem z dcérskeho subjektu)
PIT	18%, 32% (progresívna škála)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 19% (okrem iného z dividend, z hospodárskej činnosti, z predaja nehnuteľností) ▪ 20% (zadržaná/ zrážková daň) ▪ 10% (zadržaná /zrážková daň) ▪ 50% (odhadovaný príjem z dcérskeho subjektu)
Majetkové dane a dane z obratu:		
PCC	2%, 1%, 0,5%	-
Daň z nehnuteľností	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 0,89 PLN/m² (pozemok) ▪ 23,03 PLN/m² (pozemok) ▪ 2% hodnoty stavby 	-
Nepriame dane		
Daň	Základná sadzba	Znížené sadzby
DPH	23%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 8% ▪ 5%

Podnikateľ začínajúci činnosť v Poľsku musí pozorne sledovať javy špecifické pre Poľsko:

- nezapočítanie určitých výdavkov do nákladov dani z príjmu, vrátane rezerv a zastupovania;
- právo na odpočet len 50% dane vypočítanej pri nákupe osobných vozidiel;
- zákaz odpočítania DPH z PH kupovaných do osobných vozidiel;
- zákaz odpočítania DPH z ubytovacích a pohostinských služieb.

Podrobné informácie o jednotlivých daniach budú predstavené v ďalších kapitolách:

- kap. II. - daň z príjmu od právnických osôb,
- kap. III.- daň z príjmu od fyzických osôb,
- kap. IV. - daň z pridanej hodnoty,
- kap. V. - daň z civilno právnych úkonov.

Tabuľka predstavuje sadzby dane z príjmu v súlade so Zmluvou medzi Slovenskom a Poľskom (z roku 2014)

Druh výnosu	Sadzba
Dividendy	10%, 5% (v prípade priamej kapitálovej účasti čo najmenej 20%)
Úroky	10%
Licenčné čiastky	5%

1. januára 2015 nadobudne platnosť protokol ku Zmluve, ktorým sa mení sadzba pre dividendy a úroky.

Podnikateľ začínajúci činnosť v Poľsku musí sledovať poplatky spojené s využívaním životného prostredia, hoci to nie sú dane. Poplatky tohto druhu sú spojené okrem iného s predajom TV zariadení a domácich potrieb, tovarov v obaloch z umelej hmoty, akumulátorov a batérií, emisiou priemyselných PH do atmosféry, a pod. Uvedené poplatky sú platené miestnemu úradu VÚC v danom kraji. Tieto poplatky, ako nezdanené, nebudú predmetom tejto štúdie.

3.1 DAŇ Z PRÍJMU PRÁVNICKÝCH OSÔB

A. Všeobecný úvod

Zdaneniu podliehajú právnické osoby, spoločnosti s ručením obmedzeným v organizácii a akciové spoločnosti v organizácii a tiež komanditno-akciové spoločnosti. Zdaneniu podliehajú tiež organizačné jednotky, ktoré nemajú právnu subjektivitu, nespádajú sem partnerstvá. Zdanenie komanditno-akciových spoločností bolo zavedené 1. januára 2014, predtým boli chápané rovnako ako ostatné obchodné spoločnosti.

Predmetom zdanenia sú všetky výnosy získané platiteľom dane. Zdaneniu nepodliehajú výnosy získané z pôdohospodárskej činnosti (okrem získaných zo špeciálnych odvetví pôdohospodárskej výroby), lesného hospodárstva, plynúce z činností, ktoré nemôžu byť predmetom právne účinnej zmluvy, plavebnej činnosti zdanenej daňou z tonáže.

Výnosom sú peniaze a peňažné hodnoty a naturálie, vrátane vecí a práv. Výnosom sú tiež umorené alebo premičané záväzky. Výnosom je tiež nominálna hodnota podielov v kapitálovej alebo komanditno-akciové spoločnosti získaných výmenou za nepeňažný vklad v inej podobe ako je spoločnosť alebo jej organizačná zložka. Výnos nevzniká v prípade prevzatia podielov v takejto spoločnosti výmenou za aport v podobe spoločnosti alebo organizovanej časti spoločnosti. Samostatnou kategóriou výnosov sú výnosy z podielu na zisku právnických osôb (nižšie).

Výnosmi z podielu na zisku právnických osôb sú dividendy a iné príjmy skutočne získané z takéhoto podielu (akcie) okrem iného:

- príjem z umorenia podielu (akcií),
- hodnota majetku získaného v súvislosti s likvidáciou kapitálovej alebo komanditno-akciovej spoločnosti,
- príjem určený pre zvýšenie základného kapitálu v takejto spoločnosti.

Zdanenie tohto druhu výnosov prebieha podľa špecifických zásad a neovplyvňuje základ zdanenia z iných zdrojov.

V súvislosti s tým výnosom nie sú zvlášť:

- zálohy na dodávky tovaru a poskytovanie služieb v budúcich zúčtovacích obdobiach,
- čiastky vypočítaných, ale neobdržaných úrokov z pôžičiek (úverov) nie sú výnosom poskytovateľa pôžičky (poskytovateľa úveru),
- vypočítané, ale nerealizované kladné kurzové rozdiely.

Základom dane je príjem, teda rozdiel výnosov a výdavkov na dosiahnutie výnosov. Pre výšku výdavkov je kľúčové či je daný náklad je nákladom na získanie príjmu a to, za aké obdobie je nákladom. Nákladmi sú náklady vynaložené za účelom dosiahnutia výnosu alebo zachovania, prípadne zaistenia zdroja výnosu. Poľské predpisy o dani z príjmu obsahujú početné výnimky čo sa týka nákladov na získanie výnosov vo vzťahu k zásadám vedenia účtovných kníh.

Predovšetkým sa to týka:

- rezerv (s výnimkou tých tvorených bankami na základe špeciálnych predpisov),
- väčšiny aktualizáčnych odpisov,
- väčšiny odpisov a platieb do fondov,
- vypočítaných, ale nerealizovaných kurzových rozdielov,
- vyplatených odškodnení a zmluvných pokút za chyby dodaného tovaru, vykonanej práce a služieb,
- vypočítaných, ale neuhradených úrokov,
- premičaných pohľadávok, s výnimkou pohľadávok vykázaných ako dlžný výnos,
- odmien a záloh na sociálne poistenie zamestnancov za daný mesiac, ponechaných k dispozícii po lehote určenom v predpisoch pracovného práva,
- výdavkov na reprezentáciu,
- odpisy osobných vozidiel od počiatočnej hodnoty prekračujúcej hodnotu 20 000 EUR.

Náklady na zabezpečenie výnosov /odpočítateľné položky/ sa delia na priamo spojené s výnosmi a nepriamo spojené s výnosmi. Náklady priamo spojené s výnosmi sú vyúčtované v súlade so zásadou memoriálu, teda v okamžiku dosiahnutia výnosu. Náklady nepriamo spojené s nákladmi sú odpočítané v okamžiku ich vynaloženia. V situácii, keď sa nepriamy náklad týka obdobia prekračujúceho zdaňovacie obdobie, je vyúčtovaný v čase.

Predpisy o dani z príjmu, na rozdiel od účtovníctva, zavádzajú samostatné sadzby ročnej amortizácie, rovnako ako vylúčenie možnosti amortizácie niektorých aktív (nemožno amortizovať pozemky a užívacie právo k pozemkom, hodnotu firmy, ktorá vzniká inak ako kúpou).

Predpisy o dani z príjmu formulovali vlastné podmienky odlišenia operačného a finančného leasingu. Daňové výhody plynúce z finančného leasingu boli uvedené v podkapitole Preferencie a zjednodušenie.

Základ zdanenia sa znižuje o zľavy na nákup nových technológií a dary poskytnuté na verejnoprospešné účely (max. 10% príjmu).

Príjem podlieha zdaneniu sadzbou 19%.

B. Registrácia a oznamovacie povinnosti

Spoločnosť má povinnosť podať registráciu najneskôr v lehote podania prvého daňového priznania alebo uhradenia prvej zálohy na daň.

Vybrané dôležitejšie priznania dane z príjmu právnických osôb:

Priznanie	Čoho sa týka	Termín podania
CIT-6R	Ročné priznanie vybranej zrážkovej dane z výnosov z podielu na zisku právnických osôb.	Podávané platiteľmi do konca prvého mesiaca po roku, kedy vznikla povinnosť úhrady dane.
CIT-8	Ročné priznanie obsahujúce výšku dosiahnutého príjmu/utrpenej straty.	Podávané platiteľmi dane do konca tretieho mesiaca nasledujúceho roku.
CIT-ST	Informácie o vlastných pobočkách za účelom stanovenia podielu zložiek miestnej samosprávy na príjmoch z dane z príjmu.	Podávané platiteľmi dane v lehote úhrady prvej zálohy v danom roku. Tiež v prípade zmeny stavu, ktoré podlieha nahláseniu.
CIT-10Z	Ročné priznanie obsahujúce výšku zrážkovej dane vybranej platiteľmi za čiastky/ pohľadávky vyplatené platiteľmi dane, ktorí nemajú sídlo alebo predstavenstvo v Poľsku.	Podávané platiteľmi do konca prvého mesiaca po roku, kedy vznikla povinnosť úhrady dane.
IFT-2	Ročné priznanie obsahujúce výšku vybranej zrážkovej dane za čiastky/pohľadávky vyplatené platiteľmi dane, ktorí nemajú sídlo alebo predstavenstvo v Poľsku.	Podávaná platiteľmi na žiadosť platiteľa v lehote 14 dní.
IFT-2R	Ročná správa o výške vybranej zrážkovej dane za čiastky/ pohľadávky vyplatené platiteľmi dane, ktorí nemajú sídlo alebo predstavenstvo v Poľsku.	Podávaná platiteľmi do konca tretieho mesiaca po roku, kedy vznikla povinnosť úhrady dane.

Mesačné ani štvrťročné priznania nie sú.

Zálohy na daň musia byť uhradené v lehote do 20 dní nasledujúceho mesiaca. Platitelia dane začínajúci s podnikaním môžu v prvom daňovom období a tzv. malí platitelia dane platiť štvrťročné zálohy na daň. Malým platiťelom dane je ten, ktorého hodnota výnosu z predaja (vrátane čiastky príslušnej dane z pridanej hodnoty) neprekročila v predchádzajúcom daňovom období čiastku vo výške 1.200.000 EUR vyjadrenú v PLN.

Platiteľ dane, aby mohol platiť štvrťročné zálohy, je povinný podať v lehote do 20. dňa druhého mesiaca daňového obdobia príslušnému vedúcemu daňového úradu písomné vyrozumienie o voľbe tohto spôsobu platenia záloh. Záloha na daň za daný štvrťrok musí byť uhradená v lehote do 20. dňa mesiaca nasledujúceho po tomto štvrťroku.

Platitelia dane môžu vypočítať zálohy na daň zjednodušeným spôsobom. Zálohy za daný mesiac sa rovnajú výške 1/12 čiastky dane za rok, na ktorú to daň bolo podané priznanie v predchádzajúcom roku. V situácii, kedy platiteľ dane nevykázal v ročnom priznaní za to zdaňovacie obdobie daň, ktorá má byť zaplatená môže pre výpočet výšky záloh poslúžiť čiastka dane, ktorá mala byť zaplatená vykázaná v ročnom priznaní za predchádzajúci rok. Pokiaľ platiteľ dane nevykázal v ročnom priznaní za tento rok daň, ktorá má byť zaplatená, nemôže využiť zjednodušený spôsob výpočtu záloh.

C. Preferencie a zjednodušenie

Existuje oslobodenie príjmov dosahovaných z podnikania vykonávaného na území špeciálnej ekonomickej zóny na základe získaného povolenia. Oslobodenie zároveň znemožňuje vyúčtovanie nákladov na získanie týchto výnosov, ktoré podliehajú oslobodeniu. Kľúčovou otázkou je alokácia príjmov do podnikania vykonávaného na území zóny. Obdobná situácia sa vzťahuje na náklady na získanie výnosov. Špeciálne ekonomické zóny budú v Poľsku pôsobiť čo najmenej do roku 2026.

Platitelia dane, ktorých účtovné závierky podliehajú preskúmaniu, môžu vyúčtovať rozdiely kurzu v súlade s predpismi o účtovníctve. Platitelia dane informujú daňový orgán o výbere tejto metódy do konca prvého mesiaca daného roku. V súlade s ňou sú kurzovými rozdielmi tiež:

- naučované, ale nerealizované rozdiely kurzov,
- rozdiely z ocenenia aktív a pasív v cudzích menách na konci každého mesiaca.

Finančný leasing funguje na základe zmluvy spĺňajúcej nasledujúce podmienky:

- 1) bola uzatvorená na dobu určitú,
- 2) súčet poplatkov znížený o príslušné DPH sa čo najmenej rovná počiatkovej hodnote hmotného majetku alebo nehmotným a právnym hodnotám,
- 3) obsahuje ustanovenie, že amortizačné opisy v základnom období leasingovej zmluvy odpisuje nájomca.

V takejto situácii sú výnosom financujúceho a nákladom na získanie výnosov nájomcu iba úrokové, a nie kapitálové poplatky. Nájomca má právo amortizovať leasingové aktíva. Po ukončení leasingu môže dôjsť k predaju leasingového aktíva za podmienok atraktívnych pre nájomcu, pretože cena aktíva môže byť výrazne nižšia ako trhovú hodnotu.

Platiteľ dane má právo vyúčtovať daňovú stratu v priebehu 5 (piatich) po sebe idúcich daňových období, za daný rok max. 50% výšky straty. Nie je možné účtovať straty spätne.

Platiteľ dane má právo odpočítať od príjmu výdavky na nákup nemateriálnych a právnych hodnôt zahrňujúcich technologické znalosti (tzv. úľava na nové technológie). Za účelom využívania úľavy je nevyhnutné získať potvrdenia nezávislej vedeckej organizácie, že technológia nie je vo svete používaná dlhšie ako v období posledných 5 rokov. Spoločnosť má právo naučtovať maximálne 50% výdavkov na nákup technológií. Odpočet je možný v roku vynaloženia výdavku. V prípade utrpenia straty v danom roku je možné úľavu zúčtovať v troch, po sebe idúcich, zdaňovacích obdobiach. Využívanie úľavy nie je možné v prípade, ak spoločnosť poskytne práva k technológii iným subjektom alebo budú jej vrátené výdavky na túto technológiu.

D. Citlivé oblasti

Špecifickou oblasťou záujmu sú transakcie so spriaznenými subjektmi. Cena pri týchto transakciách musí byť stanovená na trhovej úrovni. Navyše, spoločnosť má povinnosť, na žiadosť daňových orgánov, predložiť v lehote 7 dní daňovú dokumentáciu transakcie. Táto povinnosť je v prípade, ak hodnota transakcie presiahla v danom roku protihodnotu 30 000 EUR. V prípade tovarových transakcií je hranica 50 000 EUR. V prípade, ak by daňové orgány určili príjem (stratu) spoločnosti v inej výške ako je deklarovaná, podľa toho by takto vypočítaný rozdiel zdaneniu sadzbou 50%.

Predmetom zvláštneho záujmu je výber a platenie tzv. zrážkovej dane spoločností. Spoločnosti vyplácajúce pohľadávky príjemcom, ktorí majú sídlo v zahraničí, napr. z dôvodu:

- a) úrokov,
- b) autorských práv alebo príbuzných práv,
- c) práv k projektom vynálezov, obchodným značkám a dizajnovým vzorom, vrátane predaja týchto práv,
- d) informácií súvisiacich so skúsenosťami získanými v priemyselnej, obchodnej alebo vedeckej oblasti (know-how),
- e) poskytovania: poradenských, účtovných, skúmajúcich trh, právnych, reklamných služieb, manažmentu a kontroly, spracovania dát, služieb naboru zamestnancov a získavania personálu, záruk a ručenia ako aj služieb podobného charakteru,

majú povinnosť vyberať zrážkovú daň vo výške 20% príjmu. Vybranú daň je nutné zaplatiť finančnému úradu do 7. dňa nasledujúceho mesiaca. Sadzba zrážkovej dane sa znižuje, pokiaľ zmluva o zamedzení dvojitému zdaneniu predpokladá nižšiu sadzbu. V takejto situácii by mala poľská spoločnosť dostať od odberateľa potvrdenie o pobyte pre daňové účely potvrdzujúce rezidenciu v danom štáte. Alternatívou zmlúv o

zamedzení dvojitého zdanenia je možnosť uplatniť oslobodenie pohľadávky od bodu a)-d) na základe implementovaných predpisov smernice Rady 2003/49/ES. V takejto situácii je pre využitie oslobodenia nevyhnutný napr. priamy podiel spoločnosti, ktorá získava pohľadávky v základnom kapitáli poľskej spoločnosti vo výške čo najmenej 25% alebo naopak.

Spoločnosti, vyplácajúce čiastky/ pohľadávky odberateľom z titulu výnosov z titulu podielu na zisku právnických osôb, ktoré majú sídlo alebo predstavenstvo na území Poľskej republiky, majú vyberať daň vo výške 19% získaného výnosu. Tieto spoločnosti musia uhradiť zrážkovú daň podľa obdobných zásad ako v prípade vyššie uvedených čiastok/pohľadávok. Rozdielom je základ pre využitie oslobodenia od dane a podmienok v ňom stanovených. V súlade s implementovanými predpismi smernice Rady 90/435/ES prislúcha oslobodenie po splnení týchto podmienok:

- 1) ten, kto vypláca dividendu, a iné výnosy je spoločnosť, ktorá má sídlo alebo predstavenstvo v Poľsku,
- 2) ten, kto získava príjmy (výnosy), je spoločnosť podliehajúca v Poľsku alebo inom členskom štáte EÚ alebo štáte patriacom do EEA zdaneniu daňou z príjmu všetkých svojich príjmov,
- 3) spoločnosť, ktorá je uvedená v 2), disponuje ako majiteľ priamo min. 10% podielov (akcií) kapitálu spoločnosti, uvedenej v 1),
- 4) spoločnosť, ktorá je uvedená v 2), nevyužíva oslobodenie od zdanenia daňou z príjmu všetkých svojich príjmov.

Oslobodenie sa uplatňuje v prípade, keď spoločnosť získavajúca príjmy (výnosy) disponuje podielmi (akciami) v spoločnosti, ktorá vypláca tieto čiastky/ pohľadávky nepretržite po dobu dvoch rokov. Oslobodenie sa uplatňuje tiež v prípade, kedy obdobie dvoch rokov uplynie po dni získania takýchto príjmov (výnosov).

3.2 DAŇ Z PRÍJMU FYZICKÝCH OSÔB

A. Všeobecný úvod

Zdaneniu podliehajú fyzické osoby, ktoré majú miesto bydliska na území Poľska a osoby, ktoré tu nemajú miesto bydliska, ale získavajú výnosy na území Poľska. V prípade, keď fyzická osoba:

- má na území Poľska stredisko osobných alebo hospodárskych záujmov alebo
- pobýva na území Poľska dlhšie než 183 dní v daňovom období,

je považovaná za majúcu miesto bydliska na území Poľska. Takáto osoba podlieha zdaneniu všetkých svojich príjmov, nezávisle na mieste, kde ich získala.

Zatiaľ čo osoba, ktorá nemá v Poľsku miesto bydliska, podlieha zdaneniu iba výnosov (príjmov) získaných na území Poľska.

Predmetom zdanenia sú všetky výnosy získané platiteľom dane. Zdaneniu nepodliehajú výnosy získané z pôdohospodárskej činnosti (okrem získaných zo špeciálnych odvetví poľnohospodárskej výroby), lesného hospodárstva, plynúce z činností, ktoré nemôžu byť predmetom právne účinnnej zmluvy, plavebnej činnosti zdanenej podľa dane z tonáže, rovnako ako dedičstvá a dary, ktoré sú zdanené zvláštnou daňou.

Daň z príjmu fyzických osôb rozlišuje zdroje výnosov. Výnosy pochádzajúce z niektorých zdrojov sú zdanené podľa špecifických zásad a neovplyvňujú výšku dane z iných zdrojov. Medzi zdroje výnosu patria:

- pracovný vzťah,
- činnosť vykonávaná osobne (vrátane zmlúv o dielo, manažérskych kontraktov),
- podnikanie,
- nájom/ prenájom, držba,
- peňažný kapitál a majetkové práva, vrátane podielu na zisku právnických osôb,
- predaj nehnuteľnosti a iných vecí.

V prípade najčastejšie sa vyskytujúceho zdroja príjmu, teda z pracovného vzťahu, sú výnosom platby v hotovosti a v naturáliách. Zamestnanci vykonávajúci prácu mimo sídla zamestnávateľa alebo mimo stále

pracovisko majú nárok na diéty. V roku 2014 sú diéty oslobodené od dane do výšky 30 PLN za každý deň služobnej cesty na území Poľska.

Základom dane v prípade pracovného vzťahu je príjem. Zamestnanci môžu zohľadniť nasledujúce náklady na získanie príjmu za účelom vypočítania základu zdanenia:

Platiteľ dane získavajúci výnos z viac ako jedného pracovného vzťahu zároveň		2002,05
Platiteľ dane získavajúci výnos z jedného pracovného vzťahu v prípade, keď sa pracovisko nachádza mimo miesta bydliska a platiteľ dane nezískava príspevok za rozluku	139,06	1668,72
Platiteľ dane získavajúci výnos z viac ako jedného pracovného vzťahu zároveň v prípade, keď sa pracovisko nachádza mimo miesto bydliska a platiteľ dane nezískava príspevok za rozluku		2502,56

V prípade podnikania sú výnosom peniaze, peňažné hodnoty a naturálie, vrátane vecí aj práv. Výnosom sú tiež umorené alebo premlčané záväzky. Súčasne výnosom nie je predovšetkým:

- získanie zálohy za dodávky tovaru a poskytovanie služieb v budúcich zúčtovacích obdobiach,
- čiastky vypočítaných, ale neobdržaných úrokov z pôžičiek (úverov) nie sú výnosom poskytovateľa pôžičky (poskytovateľa úveru),
- vypočítané, ale nerealizované kladné kurzové rozdiely.

Avšak výnosom z peňažných kapitálov je napr. hodnota úrokov z pôžičiek a cenných papierov. Výnosom je tiež nominálna hodnota podielov v kapitálovej alebo komanditno-akciovej spoločnosti prevzatých výmenou za nepeňažný vklad v inej podobe ako je spoločnosť alebo jej organizovaná časť. V prípade prevzatia podielov v takejto spoločnosti výmenou za aport v podobe spoločnosti alebo organizačnej zložky spoločnosti podlieha príjem oslobodeniu. Medzi výnosy z podielu na zisku právnických osôb patria dividendy a iné príjmy skutočne získané z takého podielu (akcie) napr.:

- príjem z umorenia podielu (akcie),
- hodnota majetku získaného v súvislosti s likvidáciou kapitálovej alebo komanditno-akciovej spoločnosti,
- príjem určený na navýšenie základného kapitálu v takejto spoločnosti.

Zdanenie príjmov tohto druhu prebieha podľa špecifických zásad a neovplyvňuje základ dane z iných príjmov.

Výnos z predaja nehnuteľnosti alebo podielu na nehnuteľnosti, pokiaľ sa predaj nekonal v rámci podnikania, je špecifickým zdrojom výnosu. Tento výnos vzniká, pokiaľ sa predaj konal v priebehu 5 rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom došlo k získaniu alebo vystavaniu nehnuteľnosti. Predaj po uplynutí 5-ročného obdobia nespôsobuje vznik výnosu.

Základom zdanenia je príjem, teda rozdiel výnosov a nákladov na ich dosiahnutie.

V prípade podnikania je pre výšku nákladov kľúčové to, či je daný náklad výdavkom na získanie výnosu a to v akom období je nákladom. V tomto prípade sa uplatňujú obdobné zásady uvedené v kapitole týkajúcej sa dane z príjmu právnických osôb.

Základ dane sa znižuje o úľavy, napr. na základe:

- príspevkov uhradených na sociálne poistenie financovaných platiteľom dane,
- darov odovzdaných v prospech verejného záujmu (max. 6% príjmu),
- výdavky z titulu rehabilitácie postihnutých osôb.

Príjem podlieha zdaneniu podľa progresívnej stupnice:

Základ výpočtu dane		Daň
nad	do	
	85 528	18% mínus 556,02 PLN
85 528		14.839,02 PLN+ 32% nadbytku nad 85.528

Daň je možné znížiť o príspevky na zdravotné poistenie, ktoré platiteľ dane zaplatil počas roku a tiež o úľavu z titulu výchovy detí.

Sadzba dane z príjmu z peňažných kapitálov a majetkových práv, rovnako ako z predaja nehnuteľnosti a podielu na nehnuteľnosti je 19%. To sa týka tiež výnosov z podielu na ziskoch právnických osôb.

B. Registrácia a oznamovacie povinnosti

Osoba má povinnosť podať registráciu najneskôr v lehote podania prvého daňového priznania alebo uhradenia prvej zálohy na daň.

Vybrané dôležitejšie priznania dani z príjmu fyzických osôb:

Priznanie	Čoho sa týka	Termín na podanie
PIT-4R	Ročné priznanie záloh na dôchodkové poistenia vybrané platiteľom (okrem iného pracoviskom)	Podáva platiteľ do konca januára nasledujúceho roka.
PIT-8AR	Ročné priznanie záloh na dôchodkové poistenia vybrané platiteľom (okrem iného zadávateľom)	Podáva platiteľ do konca februára nasledujúceho roka.
PIT-8C	Informácia o výnosoch príjmov z iných zdrojov a niektorých príjmov z peňažných kapitálov	Podáva platiteľ do konca januára nasledujúceho roka.
PIT-11	Informácia o príjmoch a vyberaných zálohách na dôchodkové poistenie vyhotovená zamestnávateľom	Podáva platiteľ do konca februára nasledujúceho roka.
PIT-23	Priznanie o dosiahnutých výnosoch zo spoplatneného prevodu nehnuteľnosti alebo majetkových práv, na ktoré sa vzťahuje paušalizovaná daň z príjmu	Podáva platiteľ v lehote 14 dní od prevodu nehnuteľnosti alebo práv.
PIT-28	Ročné priznanie obsahujúce výšku výnosov vedených v evidencii (zjednodušená forma)	Podáva platiteľ v lehote do 31. januára nasledujúceho roka.
PIT-36	Ročné priznanie obsahujúce výšku dosiahnutého príjmu (utrpenej straty) z podnikania vyúčtované podľa všeobecných zásad	Podáva platiteľ v lehote do 30. apríla nasledujúceho roka.
PIT-36L	Ročné priznanie výšky dosiahnutého príjmu (utrpenej straty) z podnikania zdanené lineárnou sadzbou 19%	Podáva platiteľ v lehote do 30. apríla nasledujúceho roka.
PIT-37	Ročné priznanie výšky dosiahnutého príjmu (utrpenej straty) z pracovného stavu, práce vykonávanej osobne	Podáva platiteľ v lehote do 30. apríla nasledujúceho roka.
PIT-38	Ročné priznanie výšky dosiahnutého príjmu (utrpenej straty) z titulu peňažných kapitálov, podielu na zisku právnických osôb	Podáva platiteľ v lehote do 30. apríla nasledujúceho roka.
PIT-39	Ročné priznanie výšky dosiahnutého príjmu (utrpenej straty) z prevodu nehnuteľnosti alebo podielu na nehnuteľnosti	Podáva platiteľ v lehote do 30. apríla nasledujúceho roka.
IFT-1	Informácia o výške výnosu (príjmu) získaného fyzickou osobou, ktorá nemá v Poľsku miesto bydliska	Podáva platiteľ na žiadosť platiteľa v lehote 14 dní.
IFT-1R	Ročná informácia o výške výnosu (príjmu) získaného fyzickými osobami, ktoré nemajú v Poľsku miesto bydliska	Podávajú platitelia do konca februára nasledujúceho roka.

Mesačné ani štvrťročné priznania nie sú.

Zálohy na daň musia byť uhradené v lehote do 20 dní nasledujúceho mesiaca. Platitelia dane začínajúci podnikat' môžu v prvom daňovom období, a tzv. malí platitelia dane platiť štvrťročné zálohy na daň. Malým platiteľom dane je ten, u ktorého hodnota výnosu z predaja (spolu s čiastkou príslušnej dane z pridanej hodnoty) neprekročila v predchádzajúcom daňovom období čiastku vo výške 1.200.000 eur vyjadrenú v PLN.

Aby bolo možné platiť štvrťročné zálohy, je platiteľ dane povinný podať v lehote do 20. dňa druhého mesiaca daňového obdobia príslušnému vedúcemu daňového úradu písomné vyrozumienie o voľbe tohto spôsobu platby záloh. Záloha na daň za daný štvrťrok musí byť uhradená v lehote do 20. dňa mesiaca nasledujúceho po tomto štvrťroku.

Platitelia dane môžu vypočítať zálohy na daň zjednodušeným spôsobom. Zálohy za daný mesiac sa rovnajú výške 1/12 čiastky dane za rok, za ktorý bolo podané priznanie v predchádzajúcom roku. V situácii, keď platiteľ dane nevykázal v ročnom priznaní za ono zdaňovacie obdobie daň, ktorá má byť zaplatená, môže pre výpočet výšky záloh poslúžiť čiastka dane, ktorá má byť zaplatená vykázaná v ročnom priznaní za predchádzajúci rok. Pokiaľ platiteľ dane nevykázal v ročnom priznaní za tento rok daň, ktorá má byť zaplatená nemôže využiť zjednodušený spôsob výpočtu záloh.

C. Preferencie a zjednodušenie

Platitelia dane, ktorí podnikajú môžu využiť lineárnu daňovú stupnicu. Za týmto účelom je potrebné podať priznanie na finančnom úrade v lehote do 20. januára daného roka. Daň činí 19% základu zdanenia, ktorým je príjem. V tomto prípade má podnikateľ právo znížiť príjem o súčet uhradených platieb na sociálne poistenie v priebehu roku.

Platiteľ dane získavajúci výnos z podnikania má právo vyúčtovať daňovú stratu v priebehu 5 po sebe idúcich daňových obdobiach, za daný rok max. 50% výšky straty. Nie je možné účtovať straty spätne.

V prípade niektorých druhov podnikania existuje možnosť zúčtovania paušálnej dane z príjmov.

3.3 DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY

A. Všeobecný úvod

Vďaka povinnosti implementovať smernicu 2006/112/ES, ktorej cieľom je harmonizovať daň z pridanej hodnoty v Európskej únii, sú jej základné predpoklady a rámce rovnaké v Poľsku aj na Slovensku. Avšak s ohľadom na istú slobodu ponechanú členským štátom v rozsahu spôsobu realizácie cieľov smernice, sú špecifické regulácie v oblasti DPH odlišné.

Činnosti podliehajúce zdaneniu DPH

Zdaneniu podlieha spoplatnené dodanie tovaru a spoplatnené poskytovanie služieb na území krajiny, export tovaru, import tovaru, nadobudnutie tovarov za odmenu na území zeme vo vnútri Spoločenstva a dodanie tovarov vo vnútri Spoločenstva.

Úkony podliehajú zdaneniu nezávisia na tom, či boli vykonané s dodržaním podmienok a foriem stanovených právnymi predpismi.

Ako dodanie tovarov sa chápe tiež nespoplatnené odovzdanie tovaru platiteľom dane, ktorý to tovar patrí jeho spoločnosti, a predovšetkým:

1) odovzdanie alebo spotreba tovarov pre osobné účely platiteľom dane alebo jeho zamestnancom, vrátane bývalých zamestnancov, spoločníkov, podielnikov, akcionárov, členov družstva a členov ich domácnosti, členov orgánov tvoriacich právnickú osobu, členov združenia,

2) všetky iné dary

- pokiaľ má platiteľ dane, úplne alebo z časti, právo na zníženie čiastky dane, ktorá má byť zaplatená o čiastku dane vypočítanej z titulu nadobudnutia, importu alebo vytvorenia tohto tovaru alebo jeho zložiek/súčastí.

Dodaním tovaru nie je odovzdávanie darov malej hodnoty a vzoriek, pokiaľ sa toto odovzdávanie konalo v rámci účelov spojených s podnikateľskou činnosťou platiteľa dane.

Ako dary malej hodnoty sa chápe to, že platiteľ dane odovzdá jednej osobe tovar:

1) v celkovej hodnote neprekračujúcej v daňovom roku čiastku 100 PLN, pokiaľ platiteľ dane vedie evidenciu umožňujúcu určenie totožnosti týchto osôb;

2) odovzdanie ktorého nie je zaznamenané do evidencie, pokiaľ jednotková cena nadobudnutia tovaru (bez dane) a pokiaľ nie je cena nadobudnutia, jednotkové náklady na výrobu v okamžiku odovzdania tovaru, neprekračujú 10 PLN.

Zdaneniu daňou z pridanej hodnoty nepodliehajú úkony, ktoré nemôžu byť predmetom právne účinnej zmluvy a transakcie prevodu spoločnosti alebo organizačnej zložky podniku.

Subjekty povinné platiť DPH

Platitelia dane sú právnické osoby, organizačné jednotky, ktoré nemajú právnu subjektivitu, a fyzické osoby, vykonávajúce samostatne podnikanie bez ohľadu na cieľ alebo výsledok tohto podnikania.

Platitelia dane sú tiež právnické osoby, organizačné jednotky, ktoré nemajú právnu subjektivitu, a fyzické osoby, ktoré nie sú platiteľmi dane, vykonávajúci príležitostne dodávanie nových dopravných prostriedkov v rámci Spoločenstva.

Platitelia dane sú tiež právnické osoby, organizačné jednotky, ktoré nemajú právnu subjektivitu, a fyzické osoby: a) na ktorých spočíva povinnosť úhrady cla, b) oprávnené využívať colnú procedúru zahrňujúcu aktívne zušľachtovanie, dočasné používanie, spracovávanie pod kontrolou, c) nadobúdajú tovar vo vnútri Spoločenstva, d) nadobúdajú služby, pokiaľ sú zároveň splnené nasledujúce podmienky:

a) poskytovateľom služby je platiteľ dane, ktorý nemá sídlo podnikania ani stále miesto prevádzkovania a podnikania na území štátu a, v prípade služieb spojených s nehnuteľnosťami, nemá tento platiteľ dane registrovanú DPH v Poľsku;

b) príjemca služby je:

- v prípade služieb poskytovaných v prospech platiteľa dane – platiteľ dane alebo právnická osoba, ktorá nie je platiteľom dane, registrovaná alebo povinná sa registrovať,

- v ostatných prípadoch – platiteľ dane, ktorý má sídlo podnikania alebo stále miesto prevádzkovania podnikania na území štátu alebo právnická osoba, ktorá nie je platiteľom dane, ktorá má sídlo na území štátu a je registrovaná alebo povinná sa registrovať.

Obdobne to funguje v prípade dodávok tovaru.

Subjektívne oslobodenie od dane z pridanej hodnoty

Fakultatívne oslobodenie od DPH sa uplatní v prípade platiteľov dane, u ktorých neprekročila hodnota zdaneného predaja celkom v predchádzajúcom daňovom období čiastku 150 000 PLN. Oslobodenie sa netýka zahraničných subjektov a subjektov poskytujúcich služby určitého druhu.

Prepočet meny

Častou chybou, ktorej sa dopúšťajú zahraničné subjekty podnikajúce v Poľsku, je chybný prepočet mien na faktúrach vystavených obchodným partnerom.

Ide o dôležitú záležitosť s ohľadom na dve zásady platné v Poľsku:

- čiastka DPH na faktúre musí byť vyjadrená v PLN;

- čiastka DPH uvedená na faktúre je čiastkou, ktorá má byť uhradená.

Preto tiež, aby ste sa nevystavovali úrokom zo zákona z daňových nedoplatkov alebo tiež uhradeniu dane v umelo zvýšenej výške, radieme zoznámiť sa s pravidlami platnými v Poľsku v oblasti prevodu meny:

- v prípade, keď sú čiastky používané na stanovenie základu dane stanovenej v cudzej mene, sa vykonáva prepočet na zloté podľa priemerného kurzu danej cudzej meny vyhláseného Poľskou národnou bankou posledný pracovný deň predchádzajúci vzniku daňovej povinnosti,
- v prípade, keď platiteľ dane vystaví faktúru pred vznikom daňovej povinnosti a čiastky použité pre stanovenie základu zdanenia sú na danej faktúre v cudzej mene, vykonáva sa prepočet na zloté podľa priemerného kurzu danej cudzej meny vyhláseného Poľskou národnou bankou posledný pracovný deň predchádzajúci dňu vystavenia faktúry.

Daňové sadzby

Zákon o dani z pridanej hodnoty predpokladá štyri základné daňové sadzby – daňovú sadzbu vo výške 23%, sadzbu 0% pre vývoz tovaru a pre dodávanie tovaru vo vnútri Spoločenstva (na základe výnimky je táto služba uplatňovaná tiež v prípadoch uvedených v znení čl. 83 DPH – napr. medzinárodných prepravných služieb) a znížená sadzba vo výške 5 a 8 %.

B. Registrácia a oznamovacie povinnosti

Povinnosť registrácie

Platitelia dane sú povinní podať pred dňom vykonania prvej zdaniteľnej činnosti vedúcemu finančného úradu registračné ohlásenie. Hranica, nad ktorú je povinnosť registrácie, je 150 000 PLN.

Platitelia dane podliehajúci povinnosti zaregistrovať sa ako aktívni platitelia DPH sú povinní pred dňom vykonania prvej dodávky vo vnútri Spoločenstva alebo prvého nadobudnutia vo vnútri Spoločenstva informovať vedúceho finančného úradu v registračnom oznámení o úmysle zahájenia vykonávania týchto činností.

Vybrané dôležitejšie priznania dane z príjmu u fyzických osôb:

Priznanie	Čoho sa týka	Termín na podanie
VAT-7	Daňové priznanie za mesačné obdobie	Podáva platiteľ dane do 25. dňa mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom vznikla daňová povinnosť
VAT-7K	Daňové priznanie za štvrtročné obdobie pre malých platiteľov (predaj v predchádzajúcom roku neprekročil 1 200 000 eur)	Podáva platiteľ dane do 25. dňa mesiaca nasledujúceho po každom ďalšom štvrtroku
VAT-7D	Daňové priznanie za obdobie štvrtroka pre subjekty, ktoré nie sú malými platiteľmi, ktoré si zvolili štvrtročné zúčtovanie, zaviazané platiť mesačné zálohy na daň	Podáva platiteľ dane do 25. dňa mesiaca nasledujúceho po každom ďalšom štvrtroku
VAT-UE	Súborná správa o vykonaných transakciách vo vnútri Spoločenstva	Podáva platiteľ dane za mesačné obdobie, v lehote do 15. dňa mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom vznikla daňová povinnosť na základe vykonania transakcií vo vnútri Spoločenstva. Súborné správy môžu byť podávané za štvrtročné obdobie v lehote do 15. dňa mesiaca nasledujúceho po štvrtroku, kedy vznikla daňová povinnosť na základe vykonania transakcií, v prípade, keď sa týkajú: 1) dodania tovaru vo vnútri Spoločenstva – pokiaľ celková hodnota týchto transakcií, bez dane z pridanej hodnoty, neprekročí v danom štvrtroku ani v žiadnom zo štyroch predchádzajúcich štvrtrokoch čiastku 250 000 PLN; 2) nadobúdania tovaru v rámci Spoločenstva – pokiaľ celková hodnota týchto transakcií, bez dane, neprekročí v danom štvrtroku 50 000 PLN. Súborné informácie podávané prostredníctvom prostriedkov elektronickej komunikácie sa podávajú do 25. dňa mesiaca nasledujúceho po uvedených obdobiach.

C. Preferencie a zjednodušenie

Úľava na pochybné pohľadávky

Platiteľ dane môže upraviť základ dane a daň založenú na dodaní tovaru a poskytovaní služieb na území štátu v prípade pohľadávok, ktorých nevymáhateľnosť bola pravdepodobná. Korigovanie /Oprava sa týka tiež základu zdanenia a čiastky dane pripadajúcej na časť čiastky pohľadávky, ktorej nevymáhateľnosť bola pravdepodobná.

Nevymáhateľnosť pohľadávky sa považuje za pravdepodobnú v prípade, keď pohľadávka nebola uhradená alebo prenechaná v akejkoľvek forme v priebehu 150 dní odo dňa uplynutia termínu jej splatnosti stanovenej v zmluve alebo faktúre.

Elektronické faktúry

Existuje možnosť používať elektronické faktúry pri zachovaní podmienok vyžadovaných zákonom o DPH. Používanie elektronických faktúr vyžaduje súhlas príjemcu faktúry.

Zrýchlené vrátenie DPH

Platiteľ dane môže získať vrátenie preplatku DPH v zrýchlenej lehote 25 dní, pokiaľ boli pohľadávky vyplývajúce z faktúr, colných dokumentov, dovozných prehlásení a rozhodnutí plne uhradené a splatná daň vyúčtovaná nadobúdateľom uvedeným v priznaní.

D. Citlivé oblasti

Korigujúce faktúry

DPH má v Poľsku vysoko formalizovanú podobu. Všetky chyby faktúry môžu byť opravené len vystavením opravnej faktúry, ktorá musí obsahovať zákonom presne stanovené informácie.

Iba drobné chyby týkajúce sa predovšetkým osobných údajov, neovplyvňujúce hodnotu ani druh transakcie, môžu byť opravené nadobúdateľom tak, že vystaví korigujúcu nótu.

Registračné pokladnice

Platitelia dane vykonávajúci predaj v prospech fyzických osôb, ktorí neprevádzkujú podnikanie a pôdohospodári podliehajúci daňovému paušálu sú povinní viesť evidenciu obratu a čiastok splatnej dane pomocou registračných pokladníc.

Obmedzenie v odpočte DPH

V prípade výdavkov spojených s jazdami automobilovými vozidlami podlieha odpočítaniu len 50% čiastky dane.

Výška uvedeného obmedzenia sa neuplatňuje v prípade, keď sú automobilové vozidlá využívané výhradne pre podnikanie platiteľa dane alebo sú konštrukčne určené pre prevážanie min. 10 osôb vrátane vodiča, pokiaľ z dokumentov vydaných na základe predpisov o cestnej doprave vyplývajú takéto určenia.

Obmedzenie sa tiež neuplatňuje na tovar inštalovaný do automobilových vozidiel ani na služby spojené s týmto tovarom. Montáž, opravy a údržba, pokiaľ určenie tohto tovaru objektívne ukazuje možnosť ich využitia výhradne pre podnikanie platiteľa dane.

Zníženie čiastky alebo vrátenie rozdielu splatnej dane sa neuplatňuje tiež pre ubytovacie a gastronomické služby nadobudnuté platiteľom dane, s výnimkou, keď platiteľ dane poskytujúci služby prepravy osôb nadobudne hotové jedlá určené pre cestujúcich.

Povinnosť úpravy naučtovanej dane

Dižník, v prípade neuhradenia pohľadávky vyplývajúcej z faktúry, ktorá dokumentuje dodanie tovaru alebo poskytovanie služieb na území štátu v lehote 150 dní odo dňa uplynutia lehoty jej splatnosti stanovenej v zmluve alebo na faktúre, je povinný upraviť odpočítanú čiastku dane vyplývajúcu z tejto faktúry v zúčtovaní za obdobie, v ktorom uplynul 150. deň odo dňa vypršania lehoty splatnosti stanovenej v zmluve alebo na faktúre. Neskoršie uhradenie celej alebo časti faktúry oprávňuje platiteľa dane k príslušnému zvýšeniu naučtovanej dane.

3.4 DAŇ Z OBČIANSKOPRÁVNÝCH ÚKONOV

A. Všeobecný úvod

Predmetom zdanenia daňou sú napr. nasledujúce transakcie:

- predaj alebo výmena vecí alebo práv,
- zmluva o pôžičke peňazí alebo vecí identifikovaného druhu,
- zriadenie hypotéky,
- ustanovenie o spoplatnenom používaní a spoplatnenom vecnom bremene,
- zmluva spoločnosti,
- zmena výšky uvedených zmlúv, pokiaľ vyvolá navýšenie základu dane.

Činnosť	Základ dane	Sadzba
Predaj: nehnuteľnosti, hnutelných vecí, užívacieho práva, družstevného vlastníctva práva k bytu, družstevného práva k nebytovým priestorom ako aj z predpisov družstevného práva vyplývajúcich z : práva k rodinnému domu a práva k bytu v malom bytovom dome	trhová hodnota veci alebo majetkového práva	2%
Predaj iných majetkových práv	trhová hodnota veci alebo majetkového práva	1%
Zmluva o výmene pri prenášaní vlastníctva nehnuteľnosti, hnutelných vecí, užívacieho práva, družstevného vlastníctva práva k bytu, družstevného práva k nebytovým priestorom a z predpisov družstevného práva vyplývajúcich z: práva k rodinnému domu a práva k bytu v malom bytovom dome	princíp – trhová hodnota veci alebo majetkového práva, z ktorého pripadá vyššia daň	2%
Zmluva o výmene alebo prenesení vlastníctva iných majetkových práv		1%
Ustanovenie o spoplatnenom používaní, spoplatnené vecné bremeno	hodnota služieb v obdobiach, na ktoré sa vzťahujú tieto práva	1%
Zmluva o pôžičke	výška pôžičky	2%
Zriadenie hypotéky na zaistenie doterajších pohľadávok	čiastka zaistenej pohľadávky	0,1%
Zriadenie hypotéky na zaistenie pohľadávok s nestanovenou výškou	Daň z paušálnej čiastky	19 PLN
Zmluva spoločnosti/zmena zmluvy spoločnosti	a) pri uzatvorení stanov – hodnota vkladu do osobnej spoločnosti alebo hodnota základného kapitálu, b) pri vložení alebo navýšení vkladov do osobnej spoločnosti alebo navýšenie základného kapitálu – hodnota vkladov zväčšujúcich majetok osobnej spoločnosti alebo hodnotu, o ktorú bol navýšený základný kapitál, c) u doplatkov – čiastka doplatkov, d) pri pôžičke poskytnutej spoločnosti spoločníkom – čiastka alebo hodnota pôžičky, e) pri odovzdaní spoločnosti vecí alebo majetkových práv k bezplatnému používaniu – ročná hodnota bezplatného používania, ktorá sa prijíma vo výške 4% tržnej hodnoty veci	0,5%

	alebo majetkového práva odovzdaného k bezplatnému používaniu, f) pri transformácii alebo spájaní spoločností – hodnota vkladov do osobnej spoločnosti vznik v dôsledku transformácie alebo hodnoty základného kapitálu kapitálovej spoločnosti vzniknutej v dôsledku transformácie alebo spojenia,	
Zmluva o pôžičke, nesprávnom depozite alebo určenie neprávneho použitia, na ktoré sa odvoláva daňový platiteľ pred daňovým orgánom v situácii predchádzajúceho nenahlásenia tejto činnosti		20%

Základ zdanenia zmluvy spoločnosti je znížený o odmenu notára za vyhotovenie zmluvy a o súdny poplatok spojený so zapísaním do registra podnikateľov. Analogicky sa znižuje základ zdanenia o súdny poplatok za zmenu záznamu v registri podnikateľov.

B. Preferencie a zjednodušenie

Pokiaľ je niektorá zo strán transakcie zároveň platiteľom DPH z titulu tejto transakcie, nepodlieha táto transakcia dani z občianskoprávných úkonov. Táto zásada sa netýka zmluvy spoločnosti. Táto zásada sa tiež netýka transakcií:

- predaja alebo výmeny nehnuteľnosti,
- predaja podielov a akcií vo spoločnostiach,
- pokiaľ sú oslobodené od DPH.

Dani nepodlieha zmena kapitálovej spoločnosti na inú kapitálovú spoločnosť. Dani tiež nepodlieha spájanie kapitálových spoločností.

Oslobodenie z dane využívajú napr.:

- pri predaji cudzích mien;
- pri pôžičkách poskytnutých podielnikom kapitálovej spoločnosti;
- v istých situáciách pri predaji majetkových práv, ktoré sú finančným nástrojom;
- pri predaji komodít na komoditných burzách.

C. Registrácia a oznamovacie povinnosti

Platiteľ dane má povinnosť podať registráciu najneskôr v lehote podania prvého daňového priznania alebo uhradenia prvej dane.

Platelia dane majú povinnosť podať priznanie a zaplatiť daň v lehote 14 dní od vzniku daňovej povinnosti.

Avšak v situácii, keď je táto činnosť vykonávaná formou notárskej zápisnice, daň vyberá platiteľ, ktorým je notár. Notár podmieňuje vykonanie úkonu predchádzajúcou úhradou poplatku. V takejto situácii nepodávajú platelia dane samostatné priznanie daňovému orgánu. Notár podáva potrebnú informáciu finančnému úradu.

Priznanie	Čoho sa týka	Lehota na podanie
PCC-2	Priznania dane vybranej a uhradenej platiteľom.	Podávajú platelia dane v lehote do 7. dňa mesiaca po mesiaci, v ktorom bola daň vybraná.
PCC-3	Priznanie občianskoprávných úkonov.	Podávajú platelia dane v lehote 14 dní od vzniku daňovej povinnosti.

D. Citlivé oblasti

Daňové orgány overujú hodnotu predmetu transakcie. Pokiaľ, podľa názoru orgánu, znížil platiteľ dane hodnotu transakcií, vyzve orgán platiteľa dane k úprave ocenenia v lehote 14 dní. Pokiaľ platiteľ dane neupraví deklarovanú hodnotu, môže orgán povolať majetkového znalca. V prípade, keď ocenenie znalca prekročí o 33%, hodnotu, ktorú deklaroval platiteľ dane, bude platiteľ dane zaťažený výdavkami za tento odhad.

(zdroj: ACCACE Poland, Maciej Górski, daňový poradca, Barbara Supiková)

4. PRACOVNÉ PRÁVO V POĽSKU

4.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Základným právnym predpisom upravujúcim vzájomné práva a povinnosti účastníkov pracovného pomeru v systéme poľského pracovného práva je niekoľkokrát novelizovaný **zákon z 26. júna 1974 - Zákonník práce** (Zb. Poľskej republiky č 21, pol 94 v znení neskorších predpisov). Tento zákon upravuje predovšetkým vznik a ukončenie pracovného pomeru, práva a povinnosti zamestnanca i zamestnávateľa, pracovnú dobu, nárok na dovolenku, podmienky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, sociálne podmienky práce a tiež riešenie sporov vyplývajúcich z pracovno-právneho vzťahu. Záležitosti týkajúce sa práv a povinností účastníkov pracovného pomeru sa vyskytujú nielen v tomto zákone, ale aj v iných právnych predpisoch, ktoré zvyčajne obsahujú priamy odkaz na príslušné ustanovenia Zákonníka práce, alebo stanovujú, že ustanovenia Zákonníka práce sa vzťahujú na záležitosti nimi osobitne neupravené.

V článku 9 Zákonníka práce sú vymenované **pramene pracovného práva**. Hierarchia prameňov pracovného práva je nasledovná:

1. Zákonník práce a právne predpisy vydané na jeho základe,
2. Iné zákony a právne predpisy vydané na ich základe, ktoré stanovujú práva a povinnosti zamestnancov a zamestnávateľov,
3. Ustanovenia kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa,
4. Ostatné kolektívne zmluvy,
5. Interné predpisy, poriadky či štatúty zamestnávateľa určujúce práva a povinnosti účastníkov pracovného pomeru.

Dôležité je tiež zoznámenie sa so základnými zásadami poľského pracovného práva, ku ktorým patrí :

- Právo na zamestnanie,
- Sloboda uzatvorenia pracovného pomeru,
- Rešpektovanie osobného majetku zamestnanca,
- Rovnaké zaobchádzanie so zamestnancami,
- Zákaz diskriminácie zamestnancov z dôvodu rasy, pohlavia, vyznania, náboženstva, štátnej príslušnosti a pod.,
- Právo na spravodlivú odmenu za prácu,
- Právo na odpočinok,
- Zaisťovanie bezpečných a hygienických pracovných podmienok,
- Právo zamestnancov vytvárať a vstupovať do odborových organizácií,
- Právo zamestnancov podieľať sa na riadení firmy v rozsahu záležitostí týkajúcich sa ich osobne,
- Uspokojovanie životných, sociálnych a kultúrnych potrieb zamestnancov.

Základné pojmy z oblasti poľského pracovného práva sú:

- Zamestnanec - fyzická osoba zamestnaná na základe pracovnej zmluvy a zaviazaná na vykonávanie dohodnutého druhu práce,

- Zamestnávateľ - fyzická alebo právnická osoba, a tiež iná organizačná jednotka nemajúci právnu subjektivitu, ktorá zamestnáva zamestnanca a naplňuje jeho právne a sociálne požiadavky,
- Pracovný vzťah - právny vzťah spájajúci zamestnanca a zamestnávateľa,
- Mzda - peňažné plnenie a tiež hodnota takzvaných naturálnych dávok (tovar, materiál, služby) alebo ekvivalenty vyplácané zamestnancom alebo iným fyzickým osobám zamestnávateľom za prácu vykonanú v jeho prospech,
- Zamestnanie - všeobecný názov pre uzavretie akejkoľvek formy zmluvy o vykonávaní práce zamestnancom v prospech zamestnávateľa,
- Prepustenie - ukončenie pracovného pomeru v dôsledku dohody alebo zrušenia pracovnej zmluvy zamestnancom alebo zamestnávateľom pred dohodnutou dobou trvania,
- Pracovná zmluva - dvojstranná dohoda medzi zamestnancom a zamestnávateľom, na základe ktorej sa zamestnanec zaväzuje vykonávať práce v prospech zamestnávateľa a zamestnávateľ sa zaväzuje vyplácať zamestnancovi mzdu.

Pojem zamestnanec

V súlade s článkom 2 Zákonníka práce **zamestnancom** je fyzická osoba zamestnaná na základe pracovnej zmluvy, ustanovenia, výberu, vymenovania a tiež družstevnej pracovnej zmluvy.

DÔLEŽITÉ!

Zamestnancom v zmysle poľského pracovného práva môže byť len plnoletá fyzická osoba. Za určitých okolností aj osoba mladšia ako 18 rokov (tzv. zamestnávanie mladistvých). Zamestnancom však nemôže byť právnická osoba (napr. obchodné spoločnosti, nadácie či združenia).

Zamestnanec má nasledujúce práva:

- Právo na dovolenku,
- Právo na včasnú úhradu mzdy,
- Právo na rovnaké zaobchádzanie,
- Právo odborovo sa organizovať,
- Právo na sociálne príspevky.

Zamestnanec je povinný dodržiavať nasledujúce povinnosti:

- Zodpovedné a riadne vykonávanie práce,
- Plnenie pokynov nadriadených,
- Dodržiavanie interných predpisov zamestnávateľa a tiež zásad BOZP,
- Zákaz konkurencie.

Pojem zamestnávateľ

Zamestnávateľom v zmysle poľského pracovného práva je fyzická alebo právnická osoba, a tiež iná organizačná jednotka nemajúci právnu subjektivitu, ktorá v súlade s právnymi a sociálnymi požiadavkami zamestnáva zamestnancov. Za zamestnávateľa, ktorý je **organizačnou jednotkou**, v oblasti pracovného práva koná buď určená osoba, alebo jej orgán.

Zamestnávateľ má nasledujúce práva:

- Voľnosť pri výbere zamestnanca,
- Uplatňovanie sankcií voči zamestnancovi.

Povinnosti zamestnávateľa sú naproti tomu nasledujúce:

- Zoznámenie nových zamestnancov s ich prácou, rozsahom povinností a tiež základnými právami,
- Efektívna organizácia práce pre plné využitie pracovného času a kvalifikácie zamestnancov,

- Zamedzenie diskriminácie v zamestnaní,
- Zaistenie bezpečných a hygienických pracovných podmienok,
- Vyplácanie mzdy za prácu v stanovených termínoch,
- Umožniť zamestnancom zvyšovať si odbornú kvalifikáciu,
- Vedenie požadovanej dokumentácie.

Pracovný pomer

Pracovný pomer - je právny vzťah medzi zamestnancom a zamestnávateľom založený na tom, že sa zamestnanec zaväzuje vykonávať v prospech zamestnávateľa prácu v čase a mieste ním určenom, a pod jeho vedením. Zamestnávateľ sa zároveň zaväzuje vyplatiť zamestnancovi dohodnutú mzdu.

Možno teda vymedziť päť parametrov pracovného pomeru:

1. Osobné vykonávanie určeného druhu práce zamestnancom,
2. Podriadenie sa vedeniu zo strany zamestnávateľa,
3. Stanovenie miesta výkonu práce,
4. Dojednanie doby vykonávania práce,
5. Vyplatenie mzdy za prácu.

Pracovný pomer môže byť založený na základe:

- Pracovnej zmluvy (najpopulárnejšia forma založenia pracovného pomeru),
- Povolania,
- Voľby,
- Vymenovania,
- Družstevnej pracovnej zmluvy.

Pracovný pomer vzniká v termíne stanovenom v zmluve ako **deň začatia výkonu práce** a ak tento termín nebol stanovený - v deň uzavretia zmluvy.

Pracovná zmluva

Definícia pracovnej zmluvy

Pracovná zmluva je dvojstranný právny úkon, v dôsledku ktorého sa zamestnanec zaväzuje k vykonávaniu práce určitého druhu v prospech zamestnávateľa a pod jeho vedením v mieste a čase určenom zamestnávateľom, a na druhej strane sa zamestnávateľ zaväzuje k zamestnaniu zamestnanca za mzdu.

Forma pracovnej zmluvy

V súlade s článkom 29 Zákonníka práce pracovná zmluva musí byť uzavretá v **písomnej forme**. Pripúšťa sa však uzavretie zmluvy **ústnou formou** a jej neskoršie písomné potvrdenie zamestnávateľom, najneskôr v deň začatia výkonu práce zamestnancom.

Náležitosti pracovnej zmluvy

Pracovná zmluva vymedzuje zmluvné strany, niektorý z druhej pracovnej zmluvy, dátum jej uzatvorenia a tiež pracovné a mzdové podmienky, najmä:

- Druh práce,
- Miesto výkonu práce,
- Mzdu za prácu zodpovedajúcu druhu práce, s vymedzením zložiek mzdy,
- Pracovnú dobu,
- Termín začatia výkonu práce.

Druhy pracovných zmlúv

Zákonník práce uvádza nasledujúce druhy pracovných zmlúv:

1. Zmluvy s určením lehoty:

- Na skúšobné obdobie,
- Na dobu určitú,
- Na dobu vykonania určitej práce,
- Na dobu zástupu.

2. Zmluvy bez určenia lehoty:

- Na dobu neurčitú.

Spôsoby ukončenia pracovnej zmluvy

Rozlišujú sa nasledujúce spôsoby ukončenia pracovnej zmluvy:

- Dohodou strán,
- Vyhlásením jednej zo strán **s dodržaním** výpovednej doby (výpoveď pracovnej zmluvy),
- Vyhlásením jednej zo strán **bez dodržania** výpovednej doby (okamžité skončenie pracovného pomeru),
- Uplynutím času, na ktorý bola zmluva uzatvorená (zmluva na dobu určitú),
- V okamihu vykonania zamestnancovi určenej úlohy (zmluva na dobu vykonania určitej práce),
- V okamihu návratu zamestnanca do práce (zmluva na zastupovanie).

Okrem toho pracovný pomer, ktorý vznikol na základe pracovnej zmluvy, **môže byť ukončený:**

- Smrťou zamestnanca alebo zamestnávateľa,
- Uplynutím troch mesiacov počas, ktorých zamestnanec chýba v práci (napr. z dôvodu vzatia do väzby), ak medzitým zamestnávateľ nerozviazal pracovnú zmluvu bez výpovede z dôvodu previnenia zamestnanca.

4.2 DRUHY PRACOVNÝCH ZMLÚV

Zákonník práce stanovuje nasledujúce druhy pracovných zmlúv :

1. Na skúšobné obdobie,
2. Na dobu určitú,
3. Na dobu neurčitú,
4. Na dobu vykonania určitej práce,
5. Na dobu zástupu.

Ad. 1

Pracovná zmluva na skúšobné obdobie

Táto zmluva je **zmluvou s určením lehoty**, ktorej cieľom je zoznámenie sa s možnosťami, plynúcimi zo zamestnania danej osoby na určenom pracovisku. Zamestnávateľ, ktorý má v úmysle zamestnať zamestnanca, si môže overiť jeho kvalifikáciu a spôsobilosť pre prácu na určenom pracovnom mieste. Je potrebné poznamenať, že uzavretiu pracovnej zmluvy na skúšobné obdobie môže predchádzať vznik pracovného pomeru na základe pracovnej zmluvy na dobu určitú, na dobu neurčitú, na dobu vykonania určitej práce a tiež na dobu zástupu.

Zmluva na skúšobné obdobie musí byť uzavretá v písomnej forme, s výslovným uvedením jej druhu. Minimálna doba trvania vyššie uvedenej zmluvy nebola vymedzená v Zákonníku práce, ale vychádza sa z toho, že táto doba musí byť dlhšia ako najkratšia doba výpovede uzavretej zmluvy, čo činí tri dni. Zmluva tohto druhu nemôže byť uzavretá **na dobu dlhšiu ako tri mesiace**.

Platí pravidlo, že zamestnávateľ s rovnakým zamestnancom môže uzatvoriť iba **jednu pracovnú zmluvu na skúšobné obdobie** pre konkrétne pracovné miesto.

Pracovná zmluva na skúšobné obdobie nemôže byť zamieňaná so zmluvou na dobu určitú, pretože tieto zmluvy sú rôzneho druhu, čo vyplýva okrem iného z článku 25 ZP. Tvrdenie, že ich ciele sú totožné, je nesprávne.

Pracovná zmluva uzatvorená na skúšobné obdobie sa ukončuje uplynutím doby, na ktorú bola uzavretá. Pripúšťa sa aj jej skoršie rozviazanie formou výpovede.

Doba výpovede pracovnej zmluvy na skúšobné obdobie je :

- 3 pracovné dni - ak skúšobné obdobie trvá nie dlhšie ako dva týždne,
- 1 týždeň - ak skúšobné obdobie trvá dlhšie ako dva týždne,
- 2 týždne - ak skúšobné obdobie trvá tri mesiace.

Ad. 2

Pracovná zmluva na dobu určitú

Zmluva na dobu určitú je jednou z najpopulárnejších zmlúv s určením lehoty. Doby trvania takejto zmluvy dojednávajú zmluvné strany na rokovaní. K rozviazaniu tejto zmluvy dochádza uplynutím doby, na ktorú bola uzavretá (v podstate nemôže byť vypovedaná).

K vypovedaniu môže dôjsť len vtedy, keď:

- Zmluva bola uzatvorená na obdobie dlhšie ako 6 mesiacov,
- Zamestnávateľ je v likvidácii alebo konkurze.

Pracovná zmluva na dobu určitú je veľmi výhodná pre zamestnávateľov, a oveľa menej pre zamestnancov. Zamestnancovi totiž chýba pocit bezpečia a tiež právo na trvalé zamestnanie. Preto, v súlade so zásadou zavedenou zákonodarcom do Zákonníka práce, **ak rovnaké zmluvné strany uzavreli pracovnú zmluvu na dobu určitú dve po sebe nasledujúce obdobie, uzatvorenie tretej zmluvy v priebehu 30 dní od skončenia druhej pracovnej zmluvy má za právny dôsledok uzavretie zmluvy na dobu neurčitú. Potom, čo budú podpísané nové zákony Prezidentom, bude možné podpísať 3 zmluvy na dobu určitú, avšak maximálnou súhrnnou dobou 33 mesiacov.**

Ad. 3

Pracovná zmluva na dobu neurčitú

Pracovná zmluva na dobu neurčitú je najvýhodnejšou formou zamestnania pre zamestnancov. Zaručuje totiž zamestnancovi najlepšiu ochranu pracovného pomeru, tzn. zamestnávateľ, ktorý vypovedá zmluvu uzavretú na dobu neurčitú, musí uviesť príčinu zdôvodňujúcu ukončenie pracovného pomeru a o zámere výpovede pracovnej zmluvy musí informovať podnikovú odborovú organizáciu. Táto zmluva neobsahuje dobu trvania pracovného pomeru a pracovná zmluva platí, kým nedôjde k jej vypovedaniu alebo rozviazaniu z iných dôvodov.

Zákonník práce stanovuje tri spôsoby rozviazania pracovnej zmluvy na dobu neurčitú :

- Dohodou strán,
- Výpoveďou,
- Bez výpovede (okamžité skončenie).

Dĺžka výpovednej doby činí :

- 2 týždne, ak zamestnanec bol zamestnaný na dobu kratšiu ako šesť mesiacov,
- 1 mesiac, ak zamestnanec bol zamestnaný minimálne šesť mesiacov,
- 3 mesiace, ak zamestnanec bol zamestnaný minimálne tri roky.

Ad. 4

Zmluva na dobu vykonania určitej práce

Takáto zmluva sa uzatvára **pri príležitostných a sezónnych prácach** alebo za účelom vykonania zamestnávateľom presne stanovenej úlohy, napr. výstavba objektu, organizovanie školení, či zostavenie závierky.

Práca je vykonávaná **pod vedením zamestnávateľa**. V prípade zmluvy uzatvorenej na dobu vykonania špecifickej činnosti nie je možné presné stanovenie termínu jej ukončenia, a ukončenie pracovného pomeru závisí na budúcich udalostiach.

K rozviazaniu tejto zmluvy dochádza v deň ukončenia práce, pre ktorej vykonanie bola uzavretá. Táto pracovná zmluva môže byť tiež **ukončená na základe dohody strán** alebo okamžite **bez výpovednej doby**:

- zavinením zamestnanca,
- bez zavinenia zamestnanca,
- zavinením zamestnávateľa.

Zmluva na dobu vykonania určitej práce nemôže byť vypovedaná výpoveďou, za predpokladu, že zamestnávateľ nie je v konkurze alebo v likvidácii, a tiež z dôvodov vzťahujúcich sa k celému podniku zamestnávateľa (tzv. hromadné prepustenie).

Ad. 5

Zmluva na dobu zástupu

Jedná sa o variant pracovnej zmluvy uzatvorenej **na dobu určitú**. Na základe článku 25 § 1 Zákonníka práce **zmluva na dobu zástupu** je uzavretá, ak je nutný zástup zamestnanca v čase jeho ospravedlnenej neprítomnosti v práci. Zamestnávateľ môže za týmto účelom zamestnať iného zamestnanca na základe pracovnej zmluvy na dobu určitú, po dobu tejto neprítomnosti. Ospravedlnenou neprítomnosťou v práci sa rozumie v tomto prípade celková doba, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vykonávať prácu nezavinená zamestnancom, napr. dovolenka na zotavenie, materská dovolenka, neplatené voľno, či z dôvodu choroby. Znenie zmluvy musí byť vypracované precízne, aby z nej jednoznačne vyplývalo, že sa jedná o "pracovnú zmluvu na dobu zástupu" alebo "pracovnú zmluvu ako zástup". V zmluve je potrebné určiť osobné údaje zastupujúceho zamestnanca, a tiež pozíciu alebo funkciu zastupovanej osoby. Veľmi dôležité je tiež určenie mzdy, času a miesta práce a tiež termínu ukončenia spolupráce.

Zmluva na dobu zástupu **sa rozvážuje** po uplynutí termínu, na ktorý bola uzavretá (presne v okamihu návratu neprítomného, stáleho zamestnanca do práce). Pripúšťa sa tiež vypovedanie takejto zmluvy. **Výpovedná doba** je 3 dni, a zmluvné strany nemusia uvádzať dôvody zrušenia vyššie uvedenej zmluvy.

Hoci zmluva na dobu zástupu je variantom zmluvy na dobu určitú, je potrebné pamätať, že pracovná zmluva na dobu zástupu uzatvorená ako **tretia v rade sa podľa zákona nemení na zmluvu na dobu neurčitú**. V tomto prípade totiž nemožno uplatniť článok 25 § 1 ZP.

4.3 SPÔSOBY UKONČENIA PRACOVNÉHO POMERU

Pracovnú zmluvu možno rozviesť niekoľkými spôsobmi :

1. Dohodou strán,
2. Vyhlásením jednej zo strán pracovnej zmluvy (zamestnanca / zamestnávateľa) s dodržaním tzv. výpovednej doby,
3. Vyhlásením jednej zo strán bez dodržania výpovednej doby (okamžite).

Ad. 1

Každá pracovná zmluva môže byť ukončená dohodou strán; kedykoľvek a z iniciatívy ktorejkoľvek strany; bez ohľadu na jej druh a prípadnú osobitnú ochranu trvania pracovného pomeru. Ukončenie platnosti pracovnej zmluvy týmto spôsobom **z podnetu zamestnávateľa** môže niekedy spôsobovať povinnosť úhrady **peňažnej náhrady** v prospech zamestnanca (napr. v prípade tzv. hromadného prepúšťania z dôvodov, ktoré nie sú na strane zamestnancov).

Ad. 2

K ukončeniu platnosti pracovnej zmluvy **výpoveďou** dochádza v dôsledku prejavu vôle zamestnanca alebo zamestnávateľa rozviesť pracovnú zmluvu s dodržaním výpovednej doby. Ukončenie platnosti pracovnej zmluvy zamestnávateľom vo forme výpovede je možné pri splnení podmienok ustanovených v Zákonníku práce. Jednou z nich je povinnosť uvedenia konkrétneho, pravdivého a skutočného dôvodu výpovede.

Dĺžka výpovednej doby:

Dĺžka výpovednej doby závisí od druhu vypovedanej pracovnej zmluvy a tiež od dĺžky trvania pracovného pomeru zamestnanca u daného zamestnávateľa. Počas výpovednej doby zamestnancovi patrí právo na mzdu.

Výpovedná doba činí :

- 2 týždne, ak zamestnanec bol zamestnaný po dobu kratšiu ako 6 mesiacov,
- 1 mesiac, ak zamestnanec bol zamestnaný minimálne 6 mesiacov,
- 3 mesiace, ak zamestnanec bol zamestnaný minimálne 3 roky.

Meniaca výpoveď

Výpoveď pracovných alebo mzdových podmienok, čiže tzv. **meniaca výpoveď**, poskytuje zamestnávateľovi možnosť zmeny podmienok určených v pracovnej zmluve na menej výhodné pre zamestnancov za podmienok stanovených v Zákonníku práce. Pri takejto zmene pracovných alebo mzdových podmienok sa používajú predpisy týkajúce sa vypovedania pracovnej zmluvy. Toto okrem iného znamená, že zamestnávateľ je povinný uviesť dôvod meniacej výpovede. Výsledkom meniacej výpovede môže byť tiež rozviazanie pracovného pomeru, ak zamestnanec neprijme novo ponúknuté podmienky zamestnania.

Ad. 3

Zamestnávateľ môže rozviazať pracovnú zmluvu so zamestnancom **bez výpovede** ako z dôvodu zavinenia zamestnanca (tzv. disciplinárne prepustenie), tak bez jeho zavinenia. **K rozviazaniu pracovnej zmluvy z dôvodu zavinenia zamestnanca** môže dôjsť v dôsledku :

- Závažného porušenia základných pracovných povinností (ako napr. požívanie alkoholu na pracovisku, bezdôvodné opustenie pracovného miesta, odmietnutie vykonania príkazu),
- Spáchanie trestného činu v priebehu trvania pracovnej zmluvy, ak je tento trestný čin zrejмый alebo bol potvrdený právoplatným súdnym rozsudkom,
- Zavinenej straty oprávnenia potrebného na výkon práce na jeho súčasnej pozícii.

Naproti tomu rozviazanie pracovnej zmluvy bez výpovede **bez zavinenia zamestnanca** je prípustné, keď zamestnanec nemôže vykonávať svoju prácu z dôvodu :

- Pracovnej neschopnosti spôsobenej chorobou trvajúcou dlhšie ako tri mesiace, ak zamestnanec bol zamestnaný u daného zamestnávateľa po dobu kratšiu ako šesť mesiacov,
- Pracovnej neschopnosti spôsobenej chorobou trvajúcou dlhšie ako celkové obdobie poberania mzdy, podpory a tiež poberania rehabilitačných dávok po dobu prvých troch mesiacov za podmienok ustanovených v Zákonníku práce a v osobitných predpisoch, ak zamestnanec bol zamestnaný u daného zamestnávateľa dlhšie ako 6 mesiacov, alebo pracovná neschopnosť bola spôsobená pracovným úrazom alebo chorobou z povolania,
- ospravedlnenej neprítomnosti z iných dôvodov ako vyššie uvedených, trvajúcej dlhšie ako jeden mesiac.

Ochrana pred výpoveďou!

V súlade s predpismi pracovného práva vo vzťahu k niektorým zamestnancom platí pre zamestnávateľa zákaz výpovede a v niektorých prípadoch aj zákaz (okamžitého) rozviazania pracovného pomeru bez výpovede. Ochrana pred výpoveďou sa vzťahuje na zamestnancov, ktorí sa nachádzajú v určitej situácii, alebo patria k určitej skupine, o.i.

- Zamestnanci, ktorí sú na dovolenke na zotavenie, na materskej alebo rodičovskej dovolenke, majú neplatené voľno,
- Zamestnanci nevykonávajúci prácu z dôvodu poberania dávky v čase pracovnej neschopnosti,

- Zamestnanci, ktorí sú v preddôchodkovom veku, to znamená, keď im na získanie nároku na dôchodok chýba nie viac ako štyri roky, ak im dĺžka zamestnania umožňuje získanie nároku na dôchodok s dosiahnutím tohto veku,
- Zamestnankyňa v období tehotenstva,
- Odboroví funkcionári.

Základné rozdiely medzi pracovnou zmluvou a dohodou o vykonaní práce

Pracovná zmluva	Dohoda o vykonaní práce
Veľká závislosť zamestnanca na zamestnávateľovi	Žiadna závislosť
Vzťah podriadenosti spájajúci zmluvné strany	Nie je taká podriadenosť
Pracovná zmluva môže byť uzavretá LEN s fyzickou osobou	Vykonania dohody o vykonaní práce sa môžu ujať rôzne osoby, tiež právnické osoby a iné subjekty nemajúci právnu subjektivitu
Zamestnanec je povinný vždy vykonávať prácu osobne	Na základe dohody o vykonaní práce môžu prácu vykonávať iné osoby určené objednávateľom
Zamestnanec v priebehu vykonávania práce podlieha stálemu dohľadu zamestnávateľa (alebo osoby ním splnomocnenej)	Zhotoviteľ je povinný riadiť sa len pokynmi objednávajúcej osoby
Pracovná náplň môže byť zmenená v priebehu vykonávania práce	Zmena dohody, a dokonca aj pokyny týkajúce sa jej realizácie môžu byť základom výpovede dohody o vykonaní práce
Pracovná zmluva je vždy platená	Dohoda o vykonaní práce môže platená alebo neplatená
Pracovná zmluva musí byť vykonaná v mieste a čase určenom v tejto zmluve	Dohoda o vykonaní práce neobsahuje povinnosť vykonávania objednaných činností v stanovenom mieste a čase
Riadi sa Zákonníkom práce	Riadia sa Občianskym zákonníkom
Osoba vykonávajúca pracovnú zmluvu podlieha povinnosti sociálneho poistenia	Osoba vykonávajúca dohodu o vykonaní práce môže podliehať povinnosti sociálneho poistenia iba v prípadoch výslovne ustanovených predpismi týkajúcimi sa sociálneho zabezpečenia
Uzatvorenie pracovnej zmluvy namiesto dohody o vykonaní práce nespôsobuje žiadne negatívne právne dôsledky pre objednávateľa	Uzavretie dohody o vykonaní práce namiesto pracovnej zmluvy je priestupkom voči právam zamestnancov a podlieha peňažnej pokute
Podrobne sú stanovené spôsoby a výpovedné doby z pracovnej zmluvy	Dohodu o vykonaní práce možno vypovedať kedykoľvek

4.4 NEZAMESTNANECKÝ PRACOVNÝ POMER

Dohoda o vykonaní práce

Niekedy je práca vykonávaná na základe **občianskoprávnej zmluvy**. K takýmto zmluvám zaradujeme okrem iného **dohodu o vykonaní práce**. Táto zmluva sa riadi článkom 734 - 751 Občianskeho zákonníka a podľa ustanovení v ňom obsiahnutých spočíva v tom, že prijímajúci zákazku sa zaväzuje na vykonanie stanovených činností pre objednávateľa, za ktorých konečný výsledok nie je zodpovedný. Predmetom zmluvy o vykonaní práce je vykonanie určitého právneho úkonu. Stranami tejto zmluvy môžu byť akékoľvek **fyzické osoby** alebo **právnické osoby** (pod podmienkou, že sú spôsobilé na právne úkony). Na jednej strane je teda objednávateľ (čiže objednávajúci vykonanie určitých činností), a na strane druhej dodávateľ (čiže vykonávajúci objednávku). Dohoda o vykonaní práce sa definuje ako **zmluva o dôkladnej činnosti**, tzn. dôležitá je vykonávaná práca (vykonávanie činnosti) v prospech objednávateľa. Mzda z dohody o vykonaní práce prislúcha za samotnú "dôkladnú činnosť", nie za jej výsledok.

Dohoda o vykonaní práce môže byť **kedykoľvek vypovedaná ktoroukoľvek zmluvnou stranou**. Ak takto urobí **objednávateľ**, je povinný vrátiť druhej strane vynaložené výdavky a v prípade platenej objednávky, uhradiť príslušnú časť mzdy. V prípade, že zmluvu vypovedá **zhotoviteľ** bez závažného dôvodu, zodpovedá za škodu spôsobenú druhej strane z tohto dôvodu.

Príspevky na sociálne zabezpečenie (ZUS)

Objednávateľ je povinný **odvádzať príspevky na sociálne zabezpečenie**, ak dohoda o vykonaní práce je uzavretá so súčasným zamestnancom alebo osobou, ktorá nemá žiadny iný právny dôvod, z ktorého by vznikala povinnosť poistenia. V prípade uzatvorenia zmluvy s vlastným zamestnancom, zamestnávateľ má povinnosť sčítať príjmy zamestnanca patriace mu z oboch zmlúv a tiež vypočítať odvody z celkovej sumy príjmov zamestnanca (zhotoviteľa).

Pokiaľ ale zmluva bola uzavretá s osobou, ktorá nie je poistená z iného právneho dôvodu, potom odvod na **dôchodkové poistenie je povinný**, kdežto v prípade **nemocenského poistenia** je dobrovoľný. **Úrazovému poisteniu** daná osoba podlieha **povinne** v prípade, kedy sa miesto plnenia nachádza v sídle alebo v mieste vykonávania činnosti objednávateľa. Bez ohľadu na miesto vykonávania práce odvádzanie **zdravotného poistenia je povinné**.

Študujúce osoby vo veku do 26 rokov, s ktorými bola uzavretá dohoda o vykonaní práce, **nepodliehajú povinnému poisteniu : penzijnému a dôchodkovému**. Navyše nie je rozdiel v tom, či študujú v systéme denného, diaľkového, či večerného štúdia.

Manažérska zmluva

Manažérska zmluva je **občianskoprávna zmluva**, na základe ktorej sa osoba prijímajúca objednávku (**manažér**) zaväzuje za odplatu na vykonávanie činností riadenia podniku objednávateľa (**podnikateľa**) na jeho účet a riziko, pričom riadi podnik vlastným alebo cudzím menom. V tomto prípade dvoma zmluvnými stranami zmluvy sú : manažér a podnikateľ.

Manažérska zmluva musí určovať :

1. Povinnosti manažéra,
2. Pravidlá jeho odmeňovania,
3. Pravidlá hodnotenia efektivity,
4. Zodpovednosť za zverený majetok.

Manažér ako jedna zo zmluvných strán :

- Môže byť fyzickou alebo právnickou osobou,
- Môže byť členom orgánu vedenia podnikateľa,
- Sa zaväzuje voči podnikateľovi k profesionálnemu vedeniu podniku,

- Koná menom podnikateľa a právne ho zaväzuje,
- Oblasť jeho pôsobnosti zahŕňa dve roviny : rozhodovacie a reprezentačné,
- Jeho právomoci sú obmedzené ustanoveniami zákonov a tiež znením zmluvy,
- Môže vykonávať právne úkony, ktoré spravidla zahŕňajú celý podnik (napr. predaj či prenájom podniku),
- Keďže jeho pôsobenie je rizikom pre podnikateľa, vo svojom konaní nesie zodpovednosť ako za škody vzniknuté v dôsledku zavinených činností, tak tiež za nedodržanie náležitej starostlivosti,
- Jeho odmena sa stanovuje trojakým spôsobom :
 - pevná mzda, splatná v rovnakých časových intervaloch,
 - pevná mzda plus provízie z vytvoreného zisku,
 - percento z vytvoreného zisku.

DÔLEŽITÉ !

Mzda z titulu vykonávania úloh na základe manažérskej zmluvy sa zdaňuje ako príjmy dosahované z činnosti vykonávanej osobne aj v prípade, že by manažér vykonával hospodársku činnosť (článok 13b. 9 zákona o daniach z príjmov fyzických osôb).

4.5 PRACOVNÁ DOBA

Definícia pracovného času

Pracovná doba je čas, v ktorom je zamestnanec k dispozícii zamestnávateľovi v podniku alebo na inom mieste určenom na vykonávanie práce. Nemôže presahovať 8 hodín denne a **priemerne 40 hodín** v päťdňovom pracovnom týždni v zamestnávateľom prijatom zúčtovacom období trvajúcim najviac po dobu štyroch mesiacov. Zákonník práce však stanovuje odchýlky od tejto zásady, napríklad pri prácach, ktoré sa vzhľadom k výrobnéj technológii nemôžu prerušiť (tzv. nepretržitá prevádzka), existuje i možnosť predĺženia rozsahu dennej pracovnej doby.

Práca nadčas

Práca nadčas je práca vykonávaná nad určený pracovný čas a tiež práca vykonávaná nad predĺžený denný pracovný čas vyplývajúci zo záväzného systému a rozvrhu pracovného času zamestnanca.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že **práca nadčas** je práca :

- Trvajúca dlhšie ako 8 hodín denne alebo 12 či 16 hodín v prípade použitia základných alebo ekvivalentných úväzkov pracovnej doby,
- Nad úväzok pracovnej doby predpokladaný pri odpracovaní v ekvivalentnom systéme pracovnej doby,
- Prekračujúca priemerný týždenný úväzok pracovnej doby v zúčtovacom období.

V prípade zamestnania na čiastočný úväzok práca v nadčasových hodinách je práca :

- Trvajúca dlhšie ako 8 hodín denne alebo 12 či 16 hodín v prípade použitia základných alebo ekvivalentných úväzkov pracovnej doby,
- Nad príslušný priemerný týždenný úväzok vyplývajúci zo zamestnania na čiastočný úväzok,
- Nad denný rozsah pracovného času predpokladaný pri odpracovaní v súlade s rozvrhom pracovnej doby platným pre zamestnancov.

Práca v nadčasových hodinách je **povolená** v prípade :

- Nutnosti vedenia záchranej akcie za účelom ochrany ľudského života alebo zdravia, ochrany majetku alebo životného prostredia alebo odstránenia havárie,
- Zvláštnych potrieb zamestnávateľa.

Počet nadčasových hodín nemôže **presiahnuť 150 hodín** v kalendárnom roku pre jednotlivého zamestnanca, ak kolektívna zmluva, pracovný poriadok platný u daného zamestnávateľa alebo pracovná zmluva nestanovujú inak.

Týždenný pracovný čas spolu s nadčasovými hodinami nemôže presahovať priemerne **48 hodín** v zúčtovacom období prijatom zamestnávateľom.

Za prácu v **nadčasových hodinách** zamestnancovi, okrem obvyklej mzdy, patrí príplatok vo výške :

- **100 % mzdy** za prácu v noci, v nedeľu a sviatky, ktoré nie sú pre zamestnancov pracovnými dňami v súlade s platným rozvrhom pracovného času a tiež v deň pracovného voľna poskytnutého zamestnancovi výmenou za prácu v nedeľu alebo vo sviatok v súlade s platným rozvrhom pracovnej doby,
- **50 % mzdy** za prácu v nadčasových hodinách pripadajúcich na každý iný deň ako vyššie uvedený,
- **100 % mzdy** za každú hodinu práce nadčas z titulu prekročenia priemerného týždenného úväzku pracovnej doby v prijatom zúčtovacom období, ibaže k prekročeniu tohto úväzku došlo v dôsledku práce v nadčasových hodinách, za ktoré zamestnancovi prislúcha právo na príplatok.

Pružná pracovná doba

Podľa článku 140 Zákonníka práce režim pracovných zmien predpokladá možnosť rôznej doby začatia práce v dňoch, ktoré sú pre zamestnancov pracovnými dňami. Režim pracovných zmien predpokladá tiež možnosť časového úseku, počas ktorého si zamestnanec volí hodinu začatia práce v deň, ktorý je pre neho pracovným dňom. V prípade týchto režimov opätovné konania práce v rovnaký deň nie je považované za prácu cez čas.

4.6 DOVOLENKA

Zamestnanec má nárok **každoročne na neprerušovanú, platenú dovolenku na zotavenie**. Zamestnanec začínajúci pracovať v priebehu kalendárneho roku, získava právo na dovolenku s uplynutím každého mesiaca práce - celkovo 1 / 12 rozsahu dovolenky, na ktorú má nárok po odpracovaní roka. Nárok na ďalšiu dovolenku zamestnanec získava v každom ďalšom kalendárnom roku.

Dĺžka dovolenky na zotavenie činí :

- 20 dní - ak je zamestnanec zamestnaný po dobu kratšiu ako 10 rokov,
- 26 dní - ak je zamestnanec zamestnaný po dobu minimálne 10 rokov.

4.7 MZDA ZAMESTNANCA

Mzda za prácu

Mzda za prácu by mala zodpovedať najmä druhu vykonávanej práce a kvalifikáciám vyžadovaným pre jej vykonávanie, a tiež by mala zohľadňovať množstvo a kvalitu vykonávanej práce. Výplata mzdy za prácu sa vykonáva minimálne **raz mesačne**, v rovnakom a vopred stanovenom termíne. Mzda sa vypláca po vykonaní práce a to bezodkladne, nie však neskôr ako **počas prvých 10 dní nasledujúceho kalendárneho mesiaca**. Ak stanovený deň výplaty mzdy za prácu je deň pracovného voľna, mzda sa vypláca v predchádzajúcom dni. Plnenie sa musí vyplácať v **peňažnej forme**, ale v mzdovom poriadku alebo v kolektívnej zmluve je možné stanoviť aj nepeňažnú formu (napr. bonusy).

DÔLEŽITÉ !

Minimálna hrubá mesačná mzda za prácu od 1. Januára 2015 činí 1.700 PLN a od 1. Januára 2016 bude činiť 1.850 PLN.

Zložky mzdy

Z mesačnej hrubej mzdy sa odvádza príspevok na sociálne poistenie, daň z príjmov fyzických osôb, príspevok na zdravotné poistenie, zrážky výživného, peňažné pokuty a tiež dobrovoľné poistné v súlade so Zákonníkom práce a inými právnymi predpismi. Okrem hrubej mzdy zamestnávateľ hradí aj časť príspevkov na sociálne poistenie, príspevok na Fond práce (Fundusz Pracy, z ktorého je vyplácaná podpora nezamestnaným) a tiež príspevok na Fond garancie zamestnaneckých plnení (v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa zamestnancovi z neho vyplatia aspoň časť jeho pohľadávok).

Hrubá mzda sa môže skladať zo :

- Základnej pevnej mzdy (napr. mesačná mzda),
- Premenlivej mzdy (napr. prémie),
- Služobných ciest a diét - v prípade výkonu práce mimo trvalé miesto práce
- Príplatkov, jubilejných odmien a tiež odstupného.

Zdravotné poistenie

Povinnosť zdravotného poistenia majú zamestnanci, osoby podnikajúce v poľnohospodárstve alebo osoby s nimi spolupracujúce, osoby zamestnané na základe občianskoprávných zmlúv, deti, dôchodcovia, penzisti a ďalšie skupiny.

Sadzba zdravotného poistenia činí **9 % z vymeriavacieho základu**, pričom o 7,75 % vymeriavacieho základu zdravotného poistenia možno znížiť preddavok na daň z príjmu.

Osoba podliehajúca povinnému zdravotnému poisteniu má nárok na úkony zdravotnej starostlivosti od momentu prihlásenia sa na zdravotné poistenie.

Prihlásenie osoby na zdravotné poistenie, ktorej účasť na zdravotnom poistení je povinná, vykonáva platiteľ poistného, tj zamestnávateľ, odberateľ, škola, fakulta, domovy sociálnej starostlivosti dôchodcov a penzistov, banka vyplácajúca dôchodok a penziu zo zahraničia, KRUS (Poľnohospodársky fond sociálneho zabezpečenia) v prípade poľnohospodárov. Samostatne to musí urobiť podnikajúca osoba.

Sociálne poistenie

a) **Dôchodkové poistenie** - jedná sa o poistenie pre prípad pracovnej neschopnosti z dôvodu staroby. Osoby, ktoré odvádzajú príspevok, si týmto spôsobom zabezpečujú príjem v okamihu ukončenia profesionálnej práce po dosiahnutí dôchodkového veku.

Na dôchodkové poistenie je **odvádzaná suma vo výške 19,52 % mzdy**. V prípade osôb, ktoré si sporia svoj dôchodkový kapitál aj prostredníctvom Otvorených penzijných fondov, Správa sociálneho zabezpečenia odvádza 2,8 % do zvoleného Otvoreného dôchodkového fondu a 5 % sa prenáša na špeciálny osobný podúčet. Ak poistený nevyužíva Otvorený dôchodkový fond, celý príspevok na dôchodkové poistenie je prevádzaný do Fondu sociálneho zabezpečenia. Príspevok do Otvoreného dôchodkového fondu pochádza výhradne z časti zaplatenej zamestnancom.

b) **Dôchodkové invalidné poistenie (renta)** - zaisťuje peňažné dávky v prípade straty príjmu z dôvodu pracovnej neschopnosti (renta) alebo v prípade smrti živiteľa (rodinná renta).

Príspevok na dôchodkové invalidné poistenie činí 8 % z vymeriavacieho základu príspevku. Tento príspevok je hradený čiastočne zamestnávateľom (6,5 % vyššie príspevku), a čiastočne zamestnancom (1,5 %).

Nárok na **rentu z titulu pracovnej neschopnosti** má osoba, ktorá spĺňa všetky nasledujúce podmienky :

- Nie je schopná práce,
- Má požadované príspevkové a bezpríspevkové obdobie,
- K jej pracovnej neschopnosti došlo v obdobiach presne vymedzených zákonom (napr. v období poistenia, zamestnania, poberania podpory pre nezamestnaných, poberania podpory zo sociálneho poistenia alebo nie neskôr ako v priebehu 18 mesiacov od ukončenia týchto období).

Naproti tomu **rodinná renta** patrí oprávneným rodinným príslušníkom osoby, ktorá mala v okamihu smrti nárok na dôchodok alebo rentu z titulu pracovnej neschopnosti, alebo spĺňala podmienky vyžadované na získanie jedného z týchto plnení.

Rozhodnutie o udelení renty vydávajú dôchodkové orgány príslušné podľa miesta bydliska osoby, ktorá sa o dávky uchádza.

c) Nemocenské poistenie

Povinnému nemocenskému poisteniu podliehajú :

- Zamestnanci, s výnimkou štátnych zástupcov,
- Členovia poľnohospodárskych výrobných družstiev,
- Osoby konajúce náhradnú službu.

Dobrovoľne, pre prípad choroby, na svoju žiadosť, sa môžu tiež poistiť osoby zapojené do povinného dôchodkového poistenia a dôchodkov, ktoré :

- Vykonávajú prácu z domu
- Vykonávajú prácu na základe dohody o vykonaní práce, zmluvy s agentúrou alebo inej zmluvy o poskytovaní služieb, na ktorú sa v súlade s Občianskym zákonníkom vzťahujú predpisy týkajúce sa vykonania práce a tiež osoby s nimi spolupracujúce,
- Vykonávajú nepoľnohospodársku činnosť,
- Vykonávajú platenú prácu na základe pridelenia zamestnanca, v priebehu výkonu trestu odňatia slobody alebo dočasného zatknutia,
- Duchovní.

Príspevok na nemocenské poistenie činí 2,45 % z vymeriavacieho základu odvodu.

Z titulu nemocenského poistenia sa vyplácajú nasledujúce druhy dávok :

- Práceschopnosť - prináleží poistenému, ktorý ochorel v priebehu trvania nemocenského poistenia,
- Rehabilitačné dávky - sú udeľované poistenému, ktorý vyčerpal právo na poberanie dávky v čase pracovnej neschopnosti, ale naďalej nie je schopný práce,
- Vyrovnávací príspevok - prináleží len poisteným, ktorí sú zamestnancami,
- Materský príspevok - prináleží poistenej, ktorá v období pracovnej neschopnosti alebo v období rodičovskej dovolenky porodila dieťa,
- Podpora pri ošetrovaní - prislúcha v prípade starostlivosti o dieťa.

d) Úrazové poistenie

Okruh osôb, na ktoré sa vzťahuje toto poistenie, stanovuje zákon z 13. Októbra 1998 o systéme sociálneho zabezpečenia (ZB. Poľskej republiky 1998, č 137, pol 887 v platnom znení).

Sú to :

- Zamestnanci,
- Členovia poľnohospodárskych výrobných družstiev,
- Osoby označované ako zhotoviteľ vykonávajúce prácu na základe zmluvy o zastúpení alebo dohody o vykonaní práce alebo inej zmluvy o poskytovaní služieb, na ktorú sa v súlade s Občianskym zákonníkom vzťahujú predpisy týkajúce sa vykonania práce, a tiež osoby s nimi spolupracujúce, ak vykonávajú prácu v sídle alebo mieste vykonávania činnosti objednávateľa, ktoré dovŕšili vek 26 rokov,
- Osoby vykonávajúce nepoľnohospodársku činnosť a tiež osoby s nimi spolupracujúce,
- Poslanci a senátori,
- Osoby poberajúce športové štipendium,
- Poslucháči Celoštátnej školy verejnej správy,
- Duchovní,
- Príslušníci colnej správy.

Výška príspevku na úrazové poistenie sa líši v závislosti od veľkosti platcu odvodov a tiež od profesijných ohrození a ich následkov. Toto poistné je stanovené na poistný rok v období od 1. Apríla daného roku do 31. Marca ďalšieho roka.

Vyššie uvedené poistné je **od 0,67 % do 3,86 %** mzdy v závislosti od miery profesijného rizika v danom sektore *.

PRÍSPEVKY NA SOCIÁLNE POISTENIE s rozdelením na ČASŤ PLATENÚ zamestnancom a zamestnávateľom

druh poistenia	sadzba poistného	rozdelenie poistného	
		zamestnávateľ	zamestnanec
dôchodkové	19,52% mzdy	9,76%	9,76%
invalidné	8% mzdy	6,50%	1,50%
úrazové	0,67% - 3,86% mzdy	0,67 % - 3,86 %*	-
nemocenské	2,45% mzdy	-	2,45%
ĎALŠIE PRÍSPEVKY			
fond práce	2,45% mzdy	2,45% mzdy	-
Fond garancie zamestnaneckých plnení	0,10% mzdy	0,10% mzdy	-

* V období od 1. Apríla 2013 do 31. Marca 2014 sadzba pre platcov poistného, ktorí na úrazové poistenie prihlásili nie viac ako 9 poistencov a platiteľov poistného, ktorí nepodliehajú zápisu do registra REGON, predstavuje 1,93 % (50 % najvyššej percentuálnej sadzby stanovenej pre tento poistný rok).

Zákon z 26. júna 1974 - Zákoník práce je úzko spojený s inými právnymi predpismi :

- Zákon z 13. Októbra 1998 o systéme sociálneho zabezpečenia (ZB. Poľskej republiky z r 2007, č 11, pol 74 v platnom znení),
- Zákon z 23. Apríla 1964 - Občiansky zákoník (ZB. Poľskej republiky č 16, pol 93 v platnom znení),
- Zákon z 26. Júla 1991 o dani z príjmov fyzických osôb (ZB. Poľskej republiky z roku 2000, č 14, pol 176 v platnom znení),
- Zákon z 15. Februára 1992 o dani z príjmu právnických osôb (ZB. Poľskej republiky z roku 2000, č 54, pol 654 v platnom znení),
- Ústava Poľskej republiky z 2. Apríla 1997 (ZB. Poľskej republiky z r 1997, č 78, pol 483).

(zdroj: VGD, Michaela Martinek, www.vgd.eu)

5. PRÁVNE FORMY PODNIKANIA V POĽSKU

5.1 PRÁVNE FORMY PODNIKANIA V POĽSKU

Podnikateľská činnosť v Poľsku môže byť vykonávaná v obdobných právnych formách aké možno nájsť v ostatných Európskych krajinách. Medzi dostupné formy vykonávania podnikateľskej činnosti zaraďujeme:

- obchodné spoločnosti, ktoré zahŕňajú:
 - a) kapitálové obchodné spoločnosti (spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť);
 - b) osobné obchodné spoločnosti (verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť s ručením obmedzením, komanditná spoločnosť, komanditná akciová spoločnosť);
- organizačné zložky zahraničnej spoločnosti;
- zastupiteľské kancelárie zahraničnej spoločnosti;
- samostatná obchodná činnosť (tiež ako súčasť združenia bez právnej subjektivity)

Družstvá, združenia, nadácie a nadnárodné formy podnikania ako Európska spoločnosť alebo Európske zoskupenie hospodárskych záujmov, ktoré tiež možno použiť na vykonávanie podnikateľskej činnosti v Poľsku, nie sú predmetom tejto štúdie.

5.2 SLOBODA PODNIKANIA

Poľské právo stanovuje princíp slobody podnikania. To znamená, že každý má rovnaké práva pri vykonávaní podnikateľskej činnosti podľa svojho výberu.

Avšak, tento princíp nestanovuje absolútnu slobodu podnikania. Kľúčovými v tomto ohľade sú obmedzenia pokiaľ ide o osobu podnikateľa (t.j. kto môže vykonávať podnikateľskú činnosť) a predmet podnikania (t.j. podmienky, ktoré musia byť splnené na podnikanie v danom druhu činnosti).

5.2.1 OBMEDZENIA POKIAĽ IDE O OSOBU PODNIKATEĽA

Pravidlá, ktoré sa vzťahujú na poľských občanov (t.j. s ohľadom na výber formy podnikania) pokiaľ ide o vykonávanie podnikateľskej činnosti, sa tiež vzťahujú na fyzické osoby, právnické osoby a iné organizačné útvary s právnou subjektivitou:

- z členského štátu Európskej únie;
- z Nórska, Islandu a Lichtenštajnska;
- z krajín, ktoré nie sú signatármi Dohody o európskom hospodárskom priestore, v súlade na základe dohôd, ktoré tieto štáty uzatvorili s Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi (napr. z Ruska alebo Ukrajiny);

Vyššie uvedený zoznam zahŕňa subjekty, ktoré sú oprávnené profitovať z výhod slobody podnikania v tom najširšom zmysle. Iné subjekty môžu fungovať výlučne ako : (i) komanditné spoločnosti, (ii) komanditné akciové spoločnosti, (iii) spoločnosť s ručením obmedzeným alebo (iv) akciové spoločnosti.

Avšak, medzinárodné dohody môžu priznávať širšie práva osobám v zozname nezahrnutým.

5.2.2 OBMEDZENIA POKIAĽ IDE O PREDMET PODNIKANIA

Najdôležitejšími obmedzeniami pokiaľ ide o predmet podnikania sú tie, ktoré ukladajú podnikateľovi vopred získať správne rozhodnutie oprávňujúce ho vykonávať predmetnú činnosť.

5.2.2.1 KONCESIE

Koncesie sú vydávané na podnikanie v oblastiach, ktoré sú osobitne dôležité pre národnú bezpečnosť alebo bezpečnosť občanov alebo iný dôležitý verejný záujem.

Potreba získania koncesie sa týka činností, ktoré zahŕňajú:

- a) skúmanie a zisťovanie uhľovodíkov a pevných nerastných rúd podliehajúce ťažobnému právu, ťažbu nerastných surovín z rúd, podzemné skladovanie látok a podzemné ukladanie odpadu;
- b) výrobu a obchodovanie s výbušnami, zbraňami a strelivom, ako aj s vojenskými a donucovacími výrobkami a technológiami;
- c) výrobu, spracovanie, ukladanie, prenos, distribúciu a obchodovanie s palivami a energiou;
- d) ochranu osôb a majetku;
- e) vysielanie rozhlasových a televíznych programov, okrem programov vysielaných výhradne pomocou ICT systému, ktorý nie je vysielaný terestriálne, prostredníctvom satelitu ani káblových sietí;
- f) leteckú dopravu;
- g) prevádzkovanie kasína.

Správny orgán môže pred vydaním koncesie overiť, či podnikateľ spĺňa požiadavky na výkon podnikateľskej činnosti, pre ktorú sa vyžaduje koncesia, a či zaručuje riadny výkon takej činnosti.

Počet voľných koncesií môže byť obmedzený. V takýchto prípadoch príslušný správny orgán usporadúva súťaž. Víťazom je subjekt, ktorý za koncesiu ponúkne najvyššiu cenu. Taktiež je možné získať sľub koncesie, t.j. záväzok koncesiu udeliť akonáhle budú určité podmienky splnené. Takýto sľub sa vydáva na obdobie najmenej šiestich mesiacov. Počas tohto obdobia nemožno vydanie

koncesie odoprieť, okrem prípadu, ak podnikateľ nespĺnil príslušné podmienky udelenia alebo ak došlo k zmene informácií obsiahnutých v žiadosti o prísľub.

5.2.2.2 OPRÁVNENIA, LICENCIE, POVOLENIA

Ďalším prejavom obmedzenia slobody podnikania, pokiaľ ide o predmet podnikania, je požiadavka pre podnikateľa získať oprávnenie, licenciu alebo povolenie. Avšak, rôzne pomenovania neznamenajú, že ide o rozdielne akty. Všetky tieto typy správnych rozhodnutí sú rovnocenné - majú rovnaký právny účinok vo vzťahu k oprávneniu podnikateľ. Preto budeme ďalej používať spoločný termín „oprávnenie“ zahrňujúci všetky tieto akty.

Oprávnenie oprávňuje subjekt na podnikanie a vykonávanie určitého typu podnikateľskej činnosti za predpokladu, že spĺňa príslušné zákonné požiadavky.

Nižšie uvádzame príklady činností, pre vykonávanie ktorých sa vyžaduje oprávnenie:

- obchodná činnosť v osobitej hospodárskej zóne, ktorej môže byť udelená štátna pomoc;
- činnosť, ktorá zahŕňa zachovanie regulovaného trhu (burza cenných papierov a mimoburzové obchodovanie);
- činnosť dôchodkových fondov;
- bankové činnosti zahŕňajúce riziko za zverené prostriedky, ktoré podliehajú vyplateniu;
- kolektívne zásobovanie vodou alebo zneškodňovanie odpadu;
- činnosti zahŕňajúce výrobu alebo dovoz liekov;
- plánované a špeciálne dopravné služby;
- vykonávanie poisťovacej činnosti v Poľskej republike;
- poskytovanie poštových služieb;
- činnosti investičných fondov.

Oprávnenie je udelené podnikateľovi po zistení, že splnil zákonné požiadavky. Tieto požiadavky sa týkajú najmä ochrany ľudského života a zdravia, bezpečnosti a verejného poriadku, štátneho tajomstva a charakteru podnikateľskej činnosti, na ktorú sa povolenie vzťahuje. Podrobné ustanovenia o konaní o vydanie oprávnenia sú upravené v príslušných právnych predpisoch. Ak podnikateľ splnil požiadavky na vykonávanie daného typu činnosti, je správny orgán povinný oprávnenie udeliť.

5.2.2.3 REGULOVANÉ ČINNOSTI,

Regulované činnosti sú ako také definované v právnych predpisoch. Aby ich bolo možné vykonávať, podnikateľ musí:

- a) spĺňať požiadavky stanovené v danom právnom predpise;
- b) zapísať sa do registra regulovaných činností.

Regulované činnosti nevyžadujú získanie koncesie alebo oprávnenia, ale tiež sú jedným z prejavov štátnej kontroly slobody podnikania.

Medzi regulované činnosti napríklad patrí:

- a) postgraduálne vzdelávanie lekárov a zubných lekárov;
- b) činnosť zmenárni;
- c) organizovanie cestovateľských podujatí;
- d) detektívne služby;
- e) balenie a prispôbenie alebo obchodovanie s produktmi starostlivosti o rastliny.

Podnikateľ musí za účelom zápisu regulovanej činnosti do registra predložiť vyhlásenie o splnení požiadaviek na vykonávanie tejto činnosti. Počas konania o registrácii, registrujúci orgán neoveruje pravosť predložených informácií a dokumentov. Avšak, je na to oprávnený po vykonaní zápisu. Ak sa ukáže, že informácie poskytnuté podnikateľom neboli pravdivé alebo ak podnikateľ nenapravil porušenia požiadaviek na vykonávanie regulovanej činnosti pred uplynutím lehoty stanovenej orgánom, orgán vydá rozhodnutie odopierajúce podnikateľovi právo vykonávať činnosti, ktoré boli zapísané. V takom prípade môže podnikateľ získať ďalší zápis do registra pre totožný predmet činnosti nie skôr ako tri roky po vydaní rozhodnutia.

5.3 NAJBEŽNEJŠIE FORMY PODNIKATEĽSKEJ ČINNOSTI V POĽSKU

Najbežnejšími formami podnikateľskej činnosti sú obchodné spoločnosti, najmä spoločnosť s ručením obmedzeným. Podľa poľského Centrálného štatistického úradu predstavovali spoločnosti s ručením obmedzeným v posledných rokoch približne 83 percent zo všetkých obchodných spoločností

Veľa fyzických osôb sa rozhodne vykonávať samostatnú podnikateľskú činnosť. V súkromnom sektore tvoria tieto entity 76 percent všetkých podnikateľov. Samostatná podnikateľská činnosť môže byť vykonávaná tiež vo forme združenia bez právnej subjektivity, t.j. združenia najmenej dvoch entít za účelom vykonávania činnosti za účelom dosiahnutia zisku. Na rozdiel od obchodných spoločností, združenie (bez právnej subjektivity) nie je samostatnou právnickou osobou – iba jeho členovia sú samostatné právnické osoby.

Zahraniční investori môžu tiež využiť štruktúru organizačnej zložky, prostredníctvom ktorej môžu vykonávať činnosť v Poľsku v rozsahu, v ktorom vykonávajú činnosť v krajine pôvodu.

OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI

Obchodná spoločnosť predstavuje formu spolupráce za účelom dosiahnutia zisku medzi najmenej dvoma osobami, s výnimkou spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti, ktoré môže založiť aj jedna osoba, za podmienky, že sám zakladateľ nie je jednoosobovou spoločnosťou s ručením obmedzeným.

Spoločnosť sa zakladá uzatvorením zmluvy, v ktorej sa spoločníci dohodnú, že budú sledovať spoločný cieľ tým, že poskytnú vklady a, prípadne, spolupracovaním iným určeným spôsobom.

Činnosť obchodných spoločností je regulovaná:

- príslušnými právnymi predpismi,
- spoločníkmi v spoločenskej zmluve alebo stanovách.

Pri osobných obchodných spoločnostiach je maximálna dôležitosť kladená na osoby spoločníkov, ich osobné doklady a vykonanú prácu. Sú spravidla zodpovední za záväzky osobnej obchodnej spoločnosti až do celkovej výšky svojho majetku.

Pri spoločnostiach je dôraz kladený na vlastné imanie poskytnuté spoločníkmi, na ktorom je založená činnosť spoločnosti. Spoločníci nie sú zodpovední za záväzky spoločnosti – ich riziko je obmedzené do výšky poskytnutých vkladov, ktoré v prípade, že podnikanie zlyhá, nemusia byť navrátené.

5.3.1 KAPITÁLOVÉ OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI

a) spoločnosť s ručením obmedzeným;

b) akciová spoločnosť;

SPOLOČNOSŤ S RUČENÍM OBMEDZENÝM

Preferovaný druh podnikateľskej činnosti	<ul style="list-style-type: none">• Joint venture s obmedzeným počtom spoločníkov.• Spoločníci, ktorí chcú:<ul style="list-style-type: none">a) mať priamy dozor nad podnikaním spoločnosti;b) obmedziť svoje riziko (zodpovednosť) na majetok zahrnutý do spoločnosti vo forme vkladov (absencia zodpovednosti)
---	--

	<p>spoločníka za záväzky spoločnosti svojím osobným majetkom).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menší rozsah podnikania.
Minimálne základné imanie	5,000 PLN
Minimálna hodnota jedného obchodného podielu	50 PLN
Počet zakladateľov	Najmenej jeden. Vezmite prosím na vedomie, že jednoosobová spoločnosť s ručením obmedzeným nemôže byť založená iba inou jednoosobovou spoločnosťou.
Možné vklady	Peňažný alebo nepeňažný vklad
Okamih, kedy musí byť kapitál vložený spoločníkom(kmi)	Pred zápisom na zápis spoločnosti s ručením obmedzeným do registra súdu
Povinnosť auditu nepeňažného vkladu	Žiadna
Obchodné meno	<ul style="list-style-type: none"> • Môže byť slobodne vybrané, avšak malo by obsahovať dodatočné označenie „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“. • Skrátene označenia „spółka z o.o.“ alebo „sp. z o.o.“ sa môžu používať v obchodnom styku.
Právne postavenie spoločnosti	Obchodná spoločnosť
Právna subjektivita	Má právnu subjektivitu
Trvanie spoločnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Určitá doba (vrátane doby potrebnej na vykonanie určitej úlohy) ale doba neurčitá. • Stáva sa samostatnou právnickou osobou od okamihu uzatvorenia spoločenskej zmluvy – tzv. zriadená spoločnosť s ručením obmedzeným. Získava právnu subjektivitu okamihom zápisu do Národného súdneho registra.
Zodpovednosť spoločníkov za záväzky spoločnosti s ručením obmedzeným	Žiadna. Z ekonomického hľadiska je riziko spoločníkov limitované do hodnoty nimi nadobudnutých alebo upísaných obchodných podielov.
Riadiace orgány spoločnosti s ručením obmedzeným	Valné zhromaždenie, Správna rada (povinná), Dozorná rada alebo Komisia auditu (nepovinné). Dozorná rada alebo Komisia auditu je povinná ak základné imanie spoločnosti s ručením obmedzeným presahuje 500.000 PLN a zároveň má spoločnosť s ručením obmedzeným viac ako 25 spoločníkov. V prípade jednoosobových spoločností s ručením obmedzeným vykonáva funkcie valného zhromaždenia jediný spoločník.

5.3.2 OSOBNÉ OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI

- a) verejná obchodná spoločnosť;
- b) komanditná spoločnosť s ručením obmedzeným ;
- c) komanditná spoločnosť;
- d) komanditná akciová spoločnosť;

5.3.3 SAMOSTATNÁ PODNIKATEĽSKÁ ČINNOSŤ

5.3.4 ZDRUŽENIE (BEZ PRÁVNEJ SUBJEKTIVITY)

5.3.5 ORGANIZAČNÁ ZLOŽKA ZAHRANIČNEJ SPOLOČNOSTI – ZASTÚPENIE ZAHRANIČNEJ SPOLOČNOSTI

5.3.5.1 Organizačná zložka zahraničnej spoločnosti

Zahraničná osoba môže vykonávať podnikateľskú činnosť prostredníctvom organizačnej zložky v Poľsku v rozsahu v akom túto činnosť vykonáva v krajine pôvodu.

Preferovaný druh podnikateľskej činnosti	Vykonávanie podnikateľskej činnosti v malom (mikro a malé podniky) aj veľkom rozsahu (banky).
Obchodné meno	Názov organizačnej zložky: pôvodné meno zahraničného podnikateľa s uvedením prekladu právnej formy zahraničného podnikateľa do poľského jazyka a s pridaním slov "oddział w Polsce".
Právna subjektivita	<ul style="list-style-type: none">• organizačná zložka nie je subjekt oddelený od zahraničného podnikateľa, a nemá:<ul style="list-style-type: none">a) právnu spôsobilosť;b) spôsobilosť na právne úkony;c) procesnú subjektivitu (schopnosť byť účastníkom súdneho konania a schopnosť viesť súdne konanie na obranu svojich záujmov).• Zahraničný podnikateľ, v organizačnej zložke zastúpený oprávnenou osobou, je nositeľom každej z vyššie uvedených subjektivít.
Príslušný register	Register podnikateľov registra národného súdu (KRS)
Požiadavka minimálneho základného imania	Nie je požiadavka na minimálne základné imanie.
Zakladatelia / Spoločníci	Zahraničný podnikateľ
Trvanie	Neobmedzené
Potrebné úkony na začatie výkonu podnikateľskej činnosti	<ul style="list-style-type: none">• Žiadosť zahraničného podnikateľa na KRS.• Organizačná zložka môže začať s výkonom podnikateľskej činnosti po tom, ako bola zapísaná do registra podnikateľov.

Konanie za spoločnosť	Zahraničný podnikateľ menuje osobu oprávnenú ho zastupovať.
Dane	<ul style="list-style-type: none"> transakcie medzi zahraničným podnikateľom a jeho organizačnou zložkou nepodliehajú dani z príjmu na území Poľskej republiky zahraničný podnikateľ, ktorý má organizačnú zložku, podlieha dani z príjmu pokiaľ ide o príjem dosiahnutý v Poľsku, pokiaľ medzinárodná zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia nestanovuje inak
Zodpovednosť	Zahraničný podnikateľ zodpovedá v plnom rozsahu
Oznamovacie povinnosti	Zahraničný podnikateľ je povinný viesť oddelené účtovníctvo v poľskom jazyku v súlade s ustanoveniami účtovných právnych predpisov.

5.3.5.2 Zastupiteľská kancelária zahraničnej osoby

Zriadenie zastupiteľskej kancelárie v Poľsku oprávňuje zahraničného podnikateľa vykonávať podnikateľskú činnosť výlučne pokiaľ ide o reklamu a propagáciu svojej činnosti.

5.4 KRITÉRIÁ VÝBERU PRÁVNEJ FORMY PODNIKANIA

5.4.1 DRUH ČINNOSTI

Podnikateľská činnosť môže byť v zásade vykonávaná v akejkoľvek forme povolenej príslušnými právnymi predpismi. Avšak, v niektorých prípadoch, právne predpisy stanovujú konkrétnu právnu formu podnikateľskej činnosti, napr. v prípade bánk, poisťovní a univerzálnych dôchodkových fondov, ktoré môžu fungovať len ako akciové spoločnosti.

5.4.2 ZODPOVEDNOSŤ INVESTORA ZA ZÁVAZKY SUBJEKTU, PROSTREDNÍCTVOM KTORÉHO VYKONÁVA PODNIKATEĽSKÚ ČINNOSŤ

Vo verejnej obchodnej spoločnosti majú všetci spoločníci neobmedzenú zodpovednosť za záväzky spoločnosti. V komanditnej spoločnosti a komanditnej akciovej spoločnosti sa toto pravidlo vzťahuje v plnom rozsahu na komplementárov. Rozsah zodpovednosti môže byť prispôsobený prostredníctvom vhodného nastavenia štruktúry komanditnej spoločnosti alebo komanditnej akciovej spoločnosti (spoločnosť ako jediný komplementár). Komanditista v komanditnej spoločnosti ručí do sumy, ktorej výška je obmedzená, zatiaľ čo akcionár v komanditnej akciovej spoločnosti za záväzky spoločnosti neručí.

Na druhej strane, v prípade kapitálových obchodných spoločností, spoločníci za záväzky spoločnosti neručia. Ich riziko je obmedzené na vykonané vklady v prípade, ak podnik zlyhá.

(zdroj: Martin Murad, Peterka and Partners, www.peterkapartners.com)

6. ZAVER

Čo je dobré vedieť?

- Pobočka firmy môže v Poľsku vykonávať činnosť iba v rámci predmetu zahraničnej spoločnosti.
 - K založeniu pobočky sa nevyžaduje zakladajúci dokument ani základné imanie.
 - Podmienkou začatia činnosti pobočky je jej registrácia v národnom súdnom registri.
 - Každá pobočka v Poľsku musí viesť samostatné účtovníctvo v Poľštine.
 - Spoločnosť s ručením obmedzeným vyžaduje zakladací dokument vo forme notárskej zápisnice.
 - Minimálne základné imanie je päťtisíc poľských zlotých (približne 1200 Eur) a musí byť uhradené pred registráciou.
 - Imanie spoločnosti je rozdelené na podiely minimálna hodnota podielu je päťdesiat poľských zl. (12 Eur).
 - Počet spoločníkov v spoločnosti s ručením obmedzeným nie je obmedzený.
 - Spoločníci nenesú zodpovednosť za dlhy spoločnosti.
 - Musí byť vymenované predstavenstvo ako štatutárny orgán spoločnosti.
 - Dozorná rada a revízna komisia sú povinné dovtedy, keď základné imanie predstavuje viac ako päťstotisíc poľských zlotých a spoločnosť má viac ako 25 spoločníkov.
- podobnosť jazyka je v odborných termínoch úplne inde ako pri bežnej komunikácii.
- v Poľsku firma nemá žiaden problém registrovať sa ako dobrovoľný platca DPH, poľská legislatíva ponúka výhodnejšie možnosti zahŕňania nákupov do nákladov.

Vypracovaný elaborát Podnikanie v Poľsku budeme priebežne aktualizovať na nasej webovej stránke SPOK.

Stanislav Kučírek
predseda SPOK

I. WPROWADZENIE

Podobnie jak podatki funkcjonujące za granicą polskie podatki można podzielić na bezpośrednie i pośrednie. Podatkami pośrednimi są podatek od towarów i usług (VAT) oraz akcyza. Podatki bezpośrednie natomiast można podzielić na podatki dochodowe, majątkowe i obrotowe. Do tych ostatnich należy m.in. podatek od czynności cywilnoprawnych.

Czytelnym podziałem jest podział na podatki państwowe i samorządowe. Podatki państwowe to:

- podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)
- podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)
- VAT
- akcyza
- podatek od wydobycia niektórych kopalin
- podatek tonażowy
- podatek od gier

Podatki te są wpłacane do urzędu skarbowego. Wyjątkiem jest akcyza i podatek od gier, który wpłaca się do urzędu celnego.

Podatkami lokalnymi są:

- podatek od czynności cywilnoprawnych (PCC)
- podatek od spadków i darowizn
- podatek od nieruchomości
- podatek od środków transportowych
- podatek rolny
- podatek leśny
- opłata skarbową
- opłata od psów

Podatki te (z wyjątkiem podatku od czynności cywilnoprawnych i od spadków i darowizn) są wpłacane do administracji lokalnej. Jedynie dwa wspomniane podatki wpłaca się do urzędu skarbowego.

Tabela przedstawia stawki w wybranych podatkach:

Podatek	Stawka podstawowa	Stawki w sytuacjach szczególnych
Podatki dochodowe:		
CIT	19%	<ul style="list-style-type: none">▪ 20% (podatek u źródła)▪ 10% (podatek u źródła)▪ 50% (oszacowany dochód od podmiotu powiązanego)
PIT	18%, 32% (skala progresywna)	<ul style="list-style-type: none">▪ 19% (m.in. od dywidend, z działalności gospodarczej, od sprzedaży nieruchomości)▪ 20% (podatek u źródła)▪ 10% (podatek u źródła)▪ 50% (oszacowany dochód od podmiotu powiązanego)
Podatki majątkowe i obrotowe:		
PCC	2%, 1%, 0,5%	-
Podatek od nieruchomości	<ul style="list-style-type: none">▪ 0,89 PLN/m² (grunt)▪ 23,03 PLN/m² (budynek)▪ 2% wartości budowli	-
Podatki pośrednie		
Podatek	Stawka podstawowa	Stawki obniżone
VAT	23%	<ul style="list-style-type: none">▪ 8%▪ 5%

Przedsiębiorca rozpoczynający działalność w Polsce powinien zwrócić uwagę na zagadnienia specyficzne dla Polski:

- brak zaliczenia określonych wydatków do kosztów w podatku dochodowym, w tym rezerw i reprezentacji;
- prawo do odliczenia tylko 50% podatku naliczonego przy zakupie pojazdów osobowych i paliwa do tych pojazdów;
- zakaz odliczenia VAT od usług noclegowych i gastronomicznych.

Szczegółowe informacje o poszczególnych podatkach zostaną zaprezentowane w kolejnych rozdziałach:

- rozdz. II – podatek dochodowy od osób prawnych,
- rozdz. III. podatek dochodowy od osób fizycznych,
- rozdz. IV podatek od towarów i usług,
- rozdz. V podatek od czynności cywilnoprawnych.

Tabela przedstawia stawki podatku dochodowego wg umowy między Polską i Słowacją (w 2015 r.)

Rodzaj przychodu	Stawka
Dywidendy	5%, 0% (przy bezpośrednim, nieprzerwanym posiadaniu przez osobę prawną udziału kapitałowego przez okres 24 miesiące, w spółce wypłacającej dywidendę, w wysokości co najmniej 10% udziałów/akcji)
Odsetki	5%
Należności licencyjne	5%

Przedsiębiorcy rozpoczynający w Polsce działalność powinni mieć też na uwadze opłaty związane z korzystaniem ze środowiska, aczkolwiek nie są one podatkami. Tego rodzaju opłaty są związane m.in. ze sprzedażą sprzętu TV i AGD, towarów w opakowaniach z tworzyw sztucznych, akumulatorów i baterii, emisją spalin przemysłowych do atmosfery, itp. Wspomniane opłaty podlegają wpłacie do lokalnego urzędu marszałkowskiego w danym województwie. Opłaty te, jako niepodatkowe, nie będą przedmiotem niniejszego opracowania.

II. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH

A. Ogólne wprowadzenie

Opodatkowaniu podlegają osoby prawne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji i spółki akcyjne w organizacji, a także spółki komandytowo-akcyjne. Opodatkowaniu podlegają też jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, nie wliczając w to spółek osobowych. Opodatkowanie spółek komandytowo-akcyjnych wprowadzono 1 stycznia 2014 r., poprzednio były one traktowane tak samo jak pozostałe spółki osobowe.

Przedmiotem opodatkowania jest wszelki przychód uzyskany przez podatnika. Opodatkowaniu nie podlegają natomiast przychody uzyskane z działalności rolnej (chyba, że uzyskane z działów specjalnych produkcji rolnej), gospodarki leśnej, wynikające z czynności, które nie mogą być przedmiotem prawnie skutecznej umowy, działalności żeglugowej opodatkowanej podatkiem tonażowym.

Przychodem są pieniądze i wartości pieniężne oraz świadczenia w naturze, w tym rzeczy i prawa. Przychodem są także umorzone lub przedawnione zobowiązania. Przychodem jest wartość nominalna udziałów w spółce kapitałowej, albo komandytowo-akcyjnej objętych w zamian za wkład niepieniężny w postaci innej niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część. W przypadku objęcia udziałów w

takiej spółce w zamian za aport w postaci przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa, przychód nie powstaje. Odrębną kategorią przychodów są przychody z udziału w zysku osób prawnych (poniżej).

Przychody z udziału w zysku osób prawnych to dywidendy oraz inne przychody faktycznie uzyskane z tego udziału (akcji) m.in.:

- dochód z umorzenia udziału (akcji),
- wartość majątku otrzymanego w związku z likwidacją spółki kapitałowej albo spółki komandytowo-akcyjnej,
- dochód przeznaczony na podwyższenie kapitału zakładowego w takiej spółce.

Opodatkowanie tego rodzaju przychodów następuje na odrębnych zasadach i nie wpływa na podstawę opodatkowania z innych źródeł.

Jednocześnie przychodem nie są w szczególności:

- otrzymane zaliczki na poczet dostaw towarów i świadczenia usług w przyszłych okresach rozliczeniowych,
- kwoty naliczonych ale nie otrzymanych odsetek od pożyczek (kredytów) nie są przychodem pożyczkodawcy (kredytodawcy),
- naliczone ale nie zrealizowane dodatnie różnice kursowe.

Podstawą opodatkowania jest dochód, tj. różnica przychodów i kosztów osiągnięcia przychodów. Kluczowe dla wysokości kosztów jest to, czy dany koszt jest kosztem uzyskania przychodu oraz to, w którym okresie jest kosztem. Kosztami są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodu lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodu. Polskie przepisy o podatku dochodowym zawierają liczne wyłączenia z kosztów uzyskania przychodów w stosunku do zasad rachunkowości. W szczególności dotyczy to:

- rezerw (z wyjątkiem tworzonych przez banki na podstawie przepisów szczególnych),
- większości odpisów aktualizujących,
- większości odpisów i wpłat na fundusze,
- naliczonych ale nie zrealizowanych różnic kursowych,
- wypłaconych odszkodowań i kar umownych z tytułu wad dostarczonych towarów, wykonanych robót i usług,
- naliczonych ale nie uregulowanych odsetek,
- przedawnionych wierzytelności, z wyjątkiem wierzytelności wykazanych jako przychód należny,
- wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne pracowników za dany miesiąc, postawionych do dyspozycji po terminie przewidzianym w przepisach prawa pracy,
- wydatków na reprezentację,
- amortyzacji samochodów osobowych od wartości początkowej przekraczającej wartość 20 000 EUR.

Koszty uzyskania dzielą się na bezpośrednio związane z przychodami oraz pośrednio związane z przychodami. Koszty bezpośrednio związane z przychodami są rozliczane zgodnie z zasadą memoriału, tj. w momencie osiągnięcia przychodu. Koszty pośrednio związane z przychodami są potrącane w momencie ich poniesienia. W sytuacji gdy koszt pośredni dotyczy okresu przekraczającego rok podatkowy, jest on rozliczany w czasie.

W odróżnieniu do rachunkowości przepisy o podatku dochodowym wprowadzają odrębne stawki amortyzacji rocznej, jak również wyłączenie możliwości amortyzacji niektórych aktywów (brak możliwości amortyzacji gruntów i wieczystego użytkowania gruntów, wartości firmy powstałej w inny sposób niż w drodze kupna).

Przepisy podatku dochodowego sformułowały własne warunki rozróżnienia leasingu operacyjnego i finansowego. Podatkowe korzyści płynące z leasingu finansowego zostały wskazane w podrozdziale Preferencje i uproszczenia.

Podstawa opodatkowania podlega pomniejszeniu o ulgi na zakup nowych technologii oraz darowizny przekazane na cele pożytku publicznego (nie więcej niż 10% dochodu).

Dochód podlega opodatkowaniu stawką 19%.

B. Rejestracja i obowiązki sprawozdawcze

Spółka ma obowiązek złożyć zgłoszenie rejestracyjne najpóźniej w terminie złożenia pierwszej deklaracji podatkowej, albo zapłaty pierwszej zaliczki na podatek.

Wybrane ważniejsze deklaracje w podatku dochodowym od osób prawnych:

Deklaracja	Czego dotyczy	Termin złożenia
CIT-6R	Roczna deklaracja o pobranym podatku u źródła od przychodów z udziału w zysku osób prawnych.	Składana przez płatników do końca pierwszego miesiąca po roku, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku.
CIT-8	Roczna deklaracja o wysokości osiągniętego dochodu/poniesionej straty.	Składana przez podatników do końca trzeciego miesiąca następnego roku.
CIT-ST	Informacja o posiadanych oddziałach w celu określenia udziału jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z podatku dochodowego.	Składana przez podatników w terminie wpłaty pierwszej zaliczki w danym roku. Również w przypadku zmiany stanu podlegającego zgłoszeniu.
CIT-10Z	Roczna deklaracja o wysokości podatku u źródła pobranego przez płatników od należności wypłaconych podatnikom niemającym siedziby lub zarządu w Polsce.	Składana przez płatników do końca pierwszego miesiąca po roku, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku.
IFT-2	Informacja o wysokości pobranego podatku u źródła od należności wypłaconych podatnikom niemającym siedziby lub zarządu w Polsce.	Składana przez płatników na wniosek podatnika w terminie 14 dni.
IFT-2R	Roczna informacja o wysokości pobranego podatku u źródła od należności wypłaconych podatnikom niemającym siedziby lub zarządu w Polsce.	Składana przez płatników do końca trzeciego miesiąca po roku, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku.

Nie występują deklaracje miesięczne, ani kwartalne.

Zaliczki na podatek powinny zostać wpłacane w terminie do 20 dnia następnego miesiąca. Podatnicy rozpoczynający działalność, w pierwszym roku podatkowym, oraz tzw. mali podatnicy, mogą wpłacać kwartalne zaliczki na podatek. Małym podatnikiem podatnik, u którego wartość przychodu ze sprzedaży (wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty 1.200.000 EUR.

Aby móc wpłacać zaliczki kwartalne, podatnik jest obowiązany złożyć w terminie do 20 dnia drugiego miesiąca roku podatkowego do właściwego naczelnika urzędu skarbowego pisemne zawiadomienie o wyborze tego sposobu zapłaty zaliczek. Zaliczka na podatek należny za dany kwartał powinna być wpłacona w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po tym kwartale.

Podatnicy mogą obliczać zaliczki na podatek w sposób uproszczony. Zaliczki za dany miesiąc są należne w wysokości 1/12 kwoty podatku należnego za rok, za który złożono deklarację w poprzednim roku. W sytuacji, gdy podatnik nie wykazał w zeznaniu rocznym za tamten rok podatkowy podatku należnego, do obliczenia wysokości zaliczek można posłużyć się kwotą podatku należnego wykazaną

w zeznaniu rocznym za rok wcześniejszy. Jeśli podatnik nie wykazał w zeznaniu rocznym za tamten rok podatku należnego, nie może skorzystać z uproszczonego sposobu obliczania zaliczek.

C. Preferencje i uproszczenia

Istnieje zwolnienie przychodów osiąganych z działalności gospodarczej prowadzonej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie otrzymanego zezwolenia. Jednocześnie zwolnienie uniemożliwia rozliczanie kosztów uzyskania tych przychodów, które podlegają zwolnieniu. Kluczowym zagadnieniem jest alokacja przychodów do działalności prowadzonej na obszarze strefy. Analogiczna sytuacja dotyczy kosztów uzyskania przychodów. Specjalne strefy ekonomiczne będą funkcjonować w Polsce co najmniej do 2026 r.

Podatnicy, których sprawozdania finansowe podlegają badaniu mogą rozliczać różnice kursowe zgodnie z przepisami o rachunkowości. Podatnicy zawiadamiają organ podatkowy o wyborze tej metody do końca pierwszego miesiąca danego roku. Zgodnie z nią różnicami kursowymi są także:

- naliczone ale niezrealizowane różnice kursowe,
- różnice z wyceny aktywów i pasywów w walutach obcych na koniec każdego miesiąca.

Leasing finansowy funkcjonuje na podstawie umowy spełniającej następujące warunki:

- 1) została zawarta na czas oznaczony,
- 2) suma opłat, pomniejszona o należny VAT, jest co najmniej równa wartości początkowej środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych,
- 3) zawiera postanowienie, że odpisów amortyzacyjnych w podstawowym okresie umowy leasingu dokonuje korzystający.

W takiej sytuacji przychodem finansującego i kosztem uzyskania przychodów korzystającego są jedynie opłaty odsetkowe, a nie kapitałowe. Korzystający ma prawo amortyzować leasingowane aktywo. Po zakończeniu leasingu zbycie leasingowanego aktywa korzystającemu może nastąpić na atrakcyjnych warunkach ponieważ cena aktywa może być znacząco niższa od wartości rynkowej.

Podatnik ma prawo rozliczyć stratę podatkową w ciągu 5 kolejnych lat podatkowych, w danym roku nie więcej niż 50% wysokości straty. Nie jest możliwe rozliczanie straty wstecz.

Podatnik ma prawo odliczyć od dochodu wydatki na zakup wartości niematerialnych i prawnych obejmujących wiedzę technologiczną (tzw. ulga na nowe technologie). W celu skorzystania z ulgi konieczne jest uzyskanie potwierdzenia niezależnej jednostki naukowej, że technologia nie jest stosowana na świecie przez okres dłuższy niż ostatnie 5 lat. Spółka ma prawo odliczyć maksymalnie 50% wydatków na zakup technologii. Odliczenie jest możliwe w roku poniesienia wydatku. W przypadku poniesienia straty w tym roku, ulgę można rozliczyć w trzech kolejnych latach podatkowych. Korzystanie z ulgi nie jest możliwe w przypadku udzielenia przez spółkę prawa do technologii innym podmiotom, albo otrzymania zwrotu wydatków na tę technologię.

D. Wrażliwe obszary

Szczególnym obszarem zainteresowania są transakcje z podmiotami powiązаныmi. Cena w tych transakcjach powinna być ustalona na poziomie rynkowym. Dodatkowo na żądanie organów podatkowych spółka ma obowiązek przedstawić w terminie 7 dni podatkową dokumentację transakcji. Obowiązek ten istnieje jeśli wartość transakcji przekroczyła w danym roku równowartość 30 000 EUR (dla usług, lub sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych). W przypadku transakcji towarowych próg wynosi 50 000 EUR. Natomiast w przypadku, gdy łączna kwota transakcji nie przekracza 20% kapitału zakładowego spółki, próg wynosi 100 000 EUR. Z początkiem 2015 r. obowiązek sporządzania dokumentacji rozszerzono na umowę spółki osobowej oraz konsorcjum między podmiotami powiązаныmi. Próg dla tych transakcji wynosi 50 000 EUR odpowiednio wartości wkładów do spółki, albo wartości prac konsorcjum. W przypadku, gdyby organy podatkowe określiły dochód (stratę) spółki w wysokości innej niż zadeklarowana, tak obliczona różnica podlega opodatkowaniu stawką 50%.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest pobór i wpłata przez spółkę tzw. podatku u źródła. Spółki wypłacające należności odbiorcom mającym siedzibę za granicą z tytułu m.in.:

- a) odsetek,
- b) praw autorskich lub praw pokrewnych,
- c) praw do projektów wynalazczych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych, w tym również ze sprzedaży tych praw,
- d) informacji związanych ze zdobytym doświadczeniem w dziedzinie przemysłowej, handlowej lub naukowej (know-how),
- e) świadczeń: doradczych, księgowych, badania rynku, usług prawnych, usług reklamowych, zarządzania i kontroli, przetwarzania danych, usług rekrutacji pracowników i pozyskiwania personelu, gwarancji i poręczeń oraz świadczeń o podobnym charakterze,

mają obowiązek pobrać podatek u źródła w wysokości 20% przychodu. Pobrany podatek podlega wpłacie do urzędu skarbowego do 7 dnia następnego miesiąca. Stawka podatku u źródła ulega zmniejszeniu, jeśli umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania przewiduje niższą stawkę. W takiej sytuacji polska spółka powinna otrzymać od odbiorcy certyfikat rezydencji potwierdzający rezydencję w danym państwie. Alternatywną do umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania jest możliwość zastosowania zwolnienia należności z pkt a) – d) na podstawie implementowanych przepisów Dyrektywy Rady 2003/49/WE. W takiej sytuacji do skorzystania ze zwolnienia niezbędny jest m.in. bezpośredni udział spółki otrzymującej należności w kapitale zakładowym polskiej spółki w wysokości co najmniej 25%, lub odwrotnie.

Spółki wypłacające należności odbiorcom z tytułu przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mają pobrać podatek w wysokości 19% uzyskanego przychodu. Spółki te muszą wpłacić podatek u źródła za analogicznych zasadach, jak w przypadku należności wskazanych wyżej. Różnicą jest podstawa stosowania zwolnienia z podatku oraz określone w niej warunki. Zgodnie z implementowanymi przepisami Dyrektywy Rady 90/435/WE zwolnienie przysługuje po spełnieniu warunków:

- 1) wypłacającym dywidendę oraz inne przychody jest spółka mająca siedzibę lub zarząd w Polsce,
- 2) uzyskującym dochody (przychody) jest spółka podlegająca w Polsce lub w innym państwie członkowskim UE lub należącym do EOG, opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów,
- 3) spółka, o której mowa w 2), posiada jako właściciel bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki, o której mowa w 1),
- 4) spółka, o której mowa w 2), nie korzysta ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów.

Zwolnienie ma zastosowanie w przypadku, kiedy spółka uzyskująca dochody (przychody) posiada udziały (akcje) w spółce wypłacającej te należności nieprzerwanie przez okres dwóch lat. Zwolnienie ma również zastosowanie w przypadku, gdy okres dwóch lat upływa po dniu uzyskania tych dochodów (przychodów).

III. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH

A. Ogólne wprowadzenie

Opodatkowaniu podlegają osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania na terytorium Polski oraz osoby niemające miejsca zamieszkania ale osiągające przychody na terytorium Polski. W przypadku gdy osoba fizyczna:

- posiada na terytorium Polski centrum interesów osobistych lub gospodarczych, albo
 - przebywa na terytorium Polski dłużej niż 183 dni w roku podatkowym,
- jest uważana za mającą miejsce zamieszkania na terytorium Polski. Osoba taka podlega opodatkowaniu od całości dochodów, niezależnie od miejsca ich osiągnięcia.

Natomiast osoba niemająca w Polsce miejsca zamieszkania podlega opodatkowaniu tylko od przychodów (dochodów) osiągniętych na terytorium Polski.

Przedmiotem opodatkowania jest wszelki przychód uzyskany przez podatnika. Opodatkowaniu nie podlegają natomiast przychody uzyskane z działalności rolnej (chyba, że uzyskane z działów specjalnych produkcji rolnej), gospodarki leśnej, wynikające z czynności, które nie mogą być przedmiotem prawnie skutecznej umowy, działalności żeglujkowej opodatkowanej podatkiem tonażowym, jak również spadki i darowizny, które opodatkowane są osobnym podatkiem.

Podatek dochodowy od osób fizycznych rozróżnia źródła przychodów. Przychody pochodzące z niektórych źródeł są opodatkowane na odrębnych zasadach i nie wpływają na wysokość podatku od pozostałych źródeł. Do źródeł przychodu należą:

- stosunek pracy,
- działalność wykonywana osobiście (w tym umowa zlecenia, o dzieło, kontrakt menedżerski),
- działalność gospodarcza,
- najem, dzierżawa,
- kapitały pieniężne i prawa majątkowe, w tym udział w zysku osób prawnych,
- sprzedaż nieruchomości i innych rzeczy.

W najczęściej występującym źródle przychodu, tj. ze stosunku pracy, przychodem są wypłaty pieniężne i świadczenia w naturze. Pracownikom wykonującym pracę poza siedzibą pracodawcy lub poza stałym miejscem pracy przysługuje dieta. W 2015 r. diety są zwolnione z podatku do wysokości 30 zł. za każdą dobę podróży służbowej na obszarze Polski.

Podstawą opodatkowania w przypadku stosunku pracy jest dochód. Pracownicy mogą uwzględnić następujące koszty uzyskania przychodu w celu obliczenia podstawy opodatkowania:

	Miesięcznie (zł.)	Maks. w roku (zł.)
Podatnik osiągający przychód z jednego stosunku pracy	111,25	1335
Podatnik osiągający przychód z więcej niż jednego stosunku pracy równocześnie		2002,05
Podatnik osiągający przychód z jednego stosunku pracy, w przypadku gdy miejsce pracy jest położone poza miejscem zamieszkania, a podatnik nie otrzymuje dodatku za rozłąkę	139,06	1668,72
Podatnik osiągający przychód z więcej niż jednego stosunku pracy równocześnie, w przypadku gdy miejsce pracy jest położone poza miejscem zamieszkania, a podatnik nie otrzymuje dodatku za rozłąkę		2502,56

W przypadku działalności gospodarczej przychodem są pieniądze i wartości pieniężne oraz świadczenia w naturze, w tym rzeczy i prawa. Przychodem są także umorzone lub przedawnione zobowiązania. Jednocześnie przychodem nie są w szczególności:

- otrzymane zaliczki na poczet dostaw towarów i świadczenia usług w przyszłych okresach rozliczeniowych,
- kwoty naliczonych ale nie otrzymanych odsetek od pożyczek (kredytów) nie są przychodem pożyczkodawcy (kredytodawcy),
- naliczone ale nie zrealizowane dodatnie różnice kursowe.

Z kolei przychodem z kapitałów pieniężnych jest m.in. wartość odsetek od pożyczek i papierów wartościowych. Przychodem jest także wartość nominalna udziałów w spółce kapitałowej, albo komandytowo-akcyjnej objętych w zamian za wkład niepieniężny w postaci innej niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część. W przypadku objęcia udziałów w takiej spółce w zamian za aport w postaci przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa, przychód korzysta ze zwolnienia. Do przychodów z udziału w zysku osób prawnych należą dywidendy oraz inne przychody faktycznie uzyskane z tego udziału (akcji) m.in.:

- dochód z umorzenia udziału (akcji),
 - wartość majątku otrzymanego w związku z likwidacją spółki kapitałowej albo spółki komandytowo-akcyjnej,
 - dochód przeznaczony na podwyższenie kapitału zakładowego w takiej spółce.
- Opodatkowanie tego rodzaju przychodów następuje na odrębnych zasadach i nie wpływa na podstawę opodatkowania z innych źródeł.

Przychód ze sprzedaży nieruchomości lub udziału w nieruchomości, jeśli sprzedaż nie miała miejsca w ramach działalności gospodarczej, jest odrębnym źródłem przychodu. Przychód ten powstaje jeśli sprzedaż miała miejsce w trakcie 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło nabycie lub wybudowanie nieruchomości. Sprzedaż po upływie 5 letniego okresu nie powoduje powstania przychodu.

Podstawą opodatkowania jest dochód, tj. różnica przychodów i kosztów osiągnięcia przychodów.

W przypadku działalności gospodarczej kluczowe dla wysokości kosztów jest to, czy dany koszt jest kosztem uzyskania przychodu oraz to, w którym okresie jest kosztem. W tym przypadku znajdują zastosowanie analogiczne zasady opisane w rozdziale dotyczącym podatku dochodowego od osób prawnych.

Podstawa opodatkowania podlega pomniejszeniu o ulgi m.in. z tytułu:

- składek zapłaconych na powszechne ubezpieczenia społeczne sfinansowanych przez podatnika,
- darowizn przekazanych na cele pożytku publicznego (nie więcej niż 6% dochodu),
- wydatków z tytułu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Dochód podlega opodatkowaniu wg skali progresywnej:

Podstawa obliczenia podatku		Podatek
ponad	do	
	85 528	18% minus 556 zł. 02 gr.
85 528		14.839 zł. 02 gr. + 32% nadwyżki ponad 85 528

Podatek można obniżyć o składki na powszechne ubezpieczenie zdrowotne zapłacone przez podatnika w trakcie roku, a także ulgę z tytułu wychowywania dzieci.

Natomiast stawka podatku od dochodów z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych, jak również ze sprzedaży nieruchomości i udziału w nieruchomości wynosi 19%. Dotyczy to także przychodów z udziału w zyskach osób prawnych.

B. Rejestracja i obowiązki sprawozdawcze

Osoba ma obowiązek złożyć zgłoszenie rejestracyjne najpóźniej w terminie złożenia pierwszej deklaracji podatkowej, albo zapłaty pierwszej zaliczki na podatek.

Wybrane ważniejsze deklaracje w podatku dochodowym od osób fizycznych:

Deklaracja	Czego dotyczy	Termin złożenia
PIT-4R	Deklaracja roczna o zaliczkach na podatek dochodowy pobranych przez płatnika (m.in. przez zakład pracy)	Składana przez płatnika do końca stycznia następnego roku.
PIT-8AR	Deklaracja roczna o zaliczkach na podatek dochodowy pobranych przez płatnika (m.in. przez zleceniodawcę)	Składana przez płatnika do końca lutego następnego roku.

PIT-8C	Informacja o przychodach z innych źródeł oraz niektórych dochodach z kapitałów pieniężnych	Składana przez płatnika do końca stycznia następnego roku
PIT-11	Informacja o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy przygotowywana przez zakład pracy	Składana przez płatnika do końca lutego następnego roku.
PIT-23	Deklaracja o osiągniętych przychodach z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych, objętych zryczałtowanym podatkiem dochodowym	Składana przez podatnika w terminie 14 dni od zbycia nieruchomości lub praw
PIT-28	Deklaracja roczna o wysokości przychodów ewidencjonowanych (forma uproszczona)	Składana przez podatnika w terminie do 31 stycznia następnego roku
PIT-36	Deklaracja roczna o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) z działalności gospodarczej rozliczanej na zasadach ogólnych	Składana przez podatnika w terminie do 30 kwietnia następnego roku
PIT-36L	Deklaracja roczna o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) z tytułu działalności gospodarczej opodatkowanej liniową stawką 19%	Składana przez podatnika w terminie do 30 kwietnia następnego roku
PIT-37	Deklaracja roczna o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) z tytułu stosunku pracy, pracy wykonywanej osobiście	Składana przez podatnika w terminie do 30 kwietnia następnego roku
PIT-38	Deklaracja roczna o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) z tytułu kapitałów pieniężnych, udziału w zysku osób prawnych	Składana przez podatnika w terminie do 30 kwietnia następnego roku
PIT-39	Deklaracja roczna o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) ze zbycia nieruchomości lub udziału w nieruchomości	Składana przez podatnika w terminie do 30 kwietnia następnego roku
IFT-1	Informacja o wysokości przychodu (dochodu) uzyskanego przez osoby fizyczne niemające w Polsce miejsca zamieszkania	Składana przez płatników na wniosek podatnika w terminie 14 dni.
IFT-1R	Informacja roczna o wysokości przychodu (dochodu) uzyskanego przez osoby fizyczne niemające w Polsce miejsca zamieszkania	Składana przez płatników do końca lutego następnego roku.

Nie występują deklaracje miesięczne, ani kwartalne.

Zaliczki na podatek powinny zostać wpłacane w terminie do 20 dnia następnego miesiąca. Podatnicy rozpoczynający działalność gospodarczą, w pierwszym roku podatkowym, oraz tzw. mali podatnicy, mogą wpłacać kwartalne zaliczki na podatek. Małym podatnikiem podatnik, u którego wartość przychodu ze sprzedaży (wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty 1.200.000 EUR.

Aby móc wpłacać zaliczki kwartalne, podatnik jest obowiązany złożyć w terminie do 20 dnia drugiego miesiąca roku podatkowego do właściwego naczelnika urzędu skarbowego pisemne zawiadomienie o wyborze tego sposobu zapłaty zaliczek. Zaliczka na podatek należny za dany kwartał powinna być wpłacona w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po tym kwartale.

Podatnicy mogą obliczać zaliczki na podatek w sposób uproszczony. Zaliczki za dany miesiąc są należne w wysokości 1/12 kwoty podatku należnego za rok, za który złożono deklarację w poprzednim roku. W sytuacji, gdy podatnik nie wykazał w zeznaniu rocznym za tamten rok podatkowy podatku należnego, do obliczenia wysokości zaliczek można posłużyć się kwotą podatku należnego wykazaną w zeznaniu rocznym za rok wcześniejszy. Jeśli podatnik nie wykazał w zeznaniu rocznym za tamten rok podatku należnego, nie może skorzystać z uproszczonego sposobu obliczania zaliczek.

C. Preferencje i uproszczenia

Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą mogą korzystać z liniowej skali podatkowej. W tym celu należy złożyć oświadczenie w urzędzie skarbowym w terminie do 20 stycznia danego roku. Podatek wynosi 19% podstawy opodatkowania, którą jest dochód. W tym przypadku przedsiębiorca ma prawo pomniejszyć dochód o kwotę zapłaconych w trakcie roku składek na ubezpieczenie społeczne.

Podatnik osiągający przychód z działalności gospodarczej ma prawo rozliczyć stratę podatkową w ciągu 5 kolejnych lat podatkowych, w danym roku nie więcej niż 50% wysokości straty. Nie jest możliwe rozliczanie straty wstecz.

W przypadku niektórych rodzajów działalności istnieje możliwość rozliczania zryczałtowanego podatku dochodowego.

IV. PODATEK OD TOWARÓW I USŁUG

A. Ogólne wprowadzenie

Dzięki obowiązkowi implementacji Dyrektywy 2006/112/WE mającej na celu zharmonizowanie podatku od wartości dodanej w Unii Europejskiej, podstawowe jego założenia i ramy są takie same zarówno w Polsce jak i na Słowacji.

Jednakże, ze względu na pewną swobodę pozostawioną państwom członkowskim w zakresie sposobu realizacji celów dyrektywy, szczegółowe uregulowania w zakresie VAT są już odmienne.

Czynności podlegające opodatkowaniu VAT

Opodatkowaniu podlega odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju, eksport towarów, import towarów, wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju oraz wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów.

Czynności podlegają opodatkowaniu niezależnie od tego, czy zostały wykonane z zachowaniem warunków oraz form określonych przepisami prawa.

Przez dostawę towarów, rozumie się również przekazanie nieodpłatnie przez podatnika towarów należących do jego przedsiębiorstwa, w szczególności:

1) przekazanie lub zużycie towarów na cele osobiste podatnika lub jego pracowników, w tym byłych pracowników, wspólników, udziałowców, akcjonariuszy, członków spółdzielni i ich domowników, członków organów stanowiących osób prawnych, członków stowarzyszenia,

2) wszelkie inne darowizny

- jeżeli podatnikowi przysługiwało, w całości lub w części, prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego z tytułu nabycia, importu lub wytworzenia tych towarów lub ich części składowych.

Dostawy towarów nie stanowi przekazywanie prezentów o małej wartości i próbek, jeżeli przekazanie to następuje na cele związane z działalnością gospodarczą podatnika.

Przez prezenty o małej wartości, rozumie się przekazywane przez podatnika jednej osobie towary:

- 1) o łącznej wartości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 100 zł, jeżeli podatnik prowadzi ewidencję pozwalającą na ustalenie tożsamości tych osób;
- 2) których przekazania nie ujęto w ewidencji, jeżeli jednostkowa cena nabycia towaru (bez podatku), a gdy nie ma ceny nabycia, jednostkowy koszt wytworzenia, określone w momencie przekazywania towaru, nie przekraczają 10 zł.

Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług nie podlegają czynności, które nie mogą być przedmiotem prawnie skutecznej umowy oraz transakcje zbycia przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

Podmioty zobowiązane do zapłaty VAT

Podatnikami są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności.

Podatnikami są również osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, niebędące podatnikami, dokonujące okazjonalnie wewnątrzwspólnotowej dostawy nowych środków transportu.

Podatnikami są również osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne: a) na których ciąży obowiązek uiszczenia cła, b) uprawnione do korzystania z procedury celnej obejmującej uszlachetnianie czynne, odprawę czasową, przetwarzanie pod kontrolą, c) dokonujące wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów, d) nabywające usługi, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:

a) usługodawcą jest podatnik nieposiadający siedziby działalności gospodarczej oraz stałego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium kraju, a w przypadku usług związanych z nieruchomościami, podatnik ten nie jest zarejestrowany na VAT w Polsce;

b) usługobiorcą jest:

- w przypadku usług świadczonych na rzecz podatnika - podatnik lub osoba prawna niebędąca podatnikiem, zarejestrowana lub obowiązana do zarejestrowania,
- w pozostałych przypadkach - podatnik, posiadający siedzibę działalności gospodarczej lub stałe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium kraju lub osoba prawna niebędąca podatnikiem, posiadająca siedzibę na terytorium kraju i zarejestrowana lub obowiązana do zarejestrowania.

Analogicznie działa dostawa towarów.

Zwolnienia podmiotowe w podatku od towarów i usług

Fakultatywne zwolnienie z VAT występuje w przypadku podatników, u których wartość sprzedaży opodatkowanej nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 150 000 zł. Zwolnienie nie dotyczy podmiotów zagranicznych i świadczących pewnego rodzaju usługi.

Przewalutowanie

Częstym błędem popełnianym przez zagraniczne podmioty prowadzące działalność w Polsce jest błędne przewalutowywanie kwot na fakturach wystawianych kontrahentom.

Jest to istotna kwestia ze względu na obowiązujące w Polsce 2 zasady:

- kwota VAT na fakturze musi być wyrażona w PLN;
- kwota VAT wykazana na fakturze jest kwotą do zapłaty.

Dlatego też, aby nie narażać się na karne odsetki od zaległości podatkowych lub też zapłatę podatku w sztucznie zawyżonej wysokości, warto zapoznać się z obowiązującymi w Polsce regulacjami w zakresie przewalutowania:

- w przypadku gdy kwoty stosowane do określenia podstawy opodatkowania są określone w walucie obcej, przeliczenia na złote dokonuje się według kursu średniego danej waluty obcej ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień roboczy poprzedzający dzień powstania obowiązku podatkowego.

- w przypadku gdy podatnik wystawia fakturę przed powstaniem obowiązku podatkowego, a kwoty stosowane do określenia podstawy opodatkowania są określone na tej fakturze w walucie obcej, przeliczenia na złote dokonuje się według kursu średniego danej waluty obcej ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na ostatni dzień roboczy poprzedzający dzień wystawienia faktury.

Stawki podatkowe

Ustawa o podatku od towarów i usług przewiduje cztery zasadnicze stawki podatkowe – stawkę podstawową w wysokości 23%, stawkę 0% dla eksportu towarów oraz dla wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów (na zasadzie wyjątku stawka ta stosowana jest także w przypadkach wymienionych w przepisach art. 83 VATU – m.in. usług transportu międzynarodowego) oraz stawkę obniżoną w wysokości 5% i 8%.

B. Rejestracja i obowiązki sprawozdawcze

Obowiązek rejestracji

Podatnicy są obowiązani przed dniem wykonania pierwszej czynności opodatkowanej złożyć naczelnikowi urzędu skarbowego zgłoszenie rejestracyjne. Próg od którego istnieje obowiązek rejestracji wynosi 150 000 PLN.

Podatnicy podlegający obowiązkowi zarejestrowania jako podatnicy VAT czynni, są obowiązani przed dniem dokonania pierwszej wewnątrzwspólnotowej dostawy lub pierwszego wewnątrzwspólnotowego nabycia zawiadomić naczelnika urzędu skarbowego w zgłoszeniu rejestracyjnym, o zamiarze rozpoczęcia wykonywania tych czynności.

Wybrane ważniejsze deklaracje w podatku dochodowym od osób fizycznych:

Deklaracja	Czego dotyczy	Termin złożenia
VAT-7	Deklaracja podatkowa za okresy miesięczne	Składana przez podatników do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek podatkowy
VAT-7K	Deklaracje podatkowa za okresy kwartalne dla małych podatników (sprzedaż w poprzednim roku nie przekraczająca 1 200 000 EUR)	Składana przez podatników do 25 dnia miesiąca następującego po każdym kolejnym kwartale
VAT-7D	Deklaracja podatkowa za okresy kwartalne dla podmiotów nie będących małym podatnikiem, które wybrały rozliczenia kwartalne, zobowiązanych do wpłacania miesięcznych zaliczek na podatek	Składana przez podatników do 25 dnia miesiąca następującego po każdym kolejnym kwartale
VAT-UE	Informacja podsumowująca o wykonanych transakcjach wewnątrzwspólnotowych	Składana przez podatników za okresy miesięczne, w terminie do 15. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek podatkowy z tytułu dokonania transakcji wewnątrzwspólnotowych. Informacje podsumowujące mogą być składane za okresy kwartalne w terminie do 15. dnia miesiąca następującego po kwartale, w którym powstał obowiązek podatkowy z tytułu dokonania transakcji, w przypadku gdy dotyczą one:

		<p>1) wewnątrzwspólnotowych dostaw towarów - jeżeli całkowita wartość tych transakcji, bez podatku od wartości dodanej, nie przekracza w danym kwartale i w żadnym z czterech poprzednich kwartałów kwoty 250 000 zł;</p> <p>2) wewnątrzwspólnotowych nabyć towarów - jeżeli całkowita wartość tych transakcji, bez podatku, nie przekracza w danym kwartale 50 000 zł.</p> <p>Informacje podsumowujące składane za pomocą środków komunikacji elektronicznej składa się do 25. dnia miesiąca następującego po wymienionych okresach.</p>
VAT-27	Informacja podsumowująca w obrocie krajowym	<p>Składana przez podatników dokonujących dostawy towarów lub świadczących usługi, dla których podatnikiem jest nabywca.</p> <p>Informację składa się do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu/kwartale.</p>

C. Preferencje i uproszczenia

Ulga na złe długi

Podatnik może skorygować podstawę opodatkowania oraz podatek należny z tytułu dostawy towarów lub świadczenia usług na terytorium kraju w przypadku wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona. Korekta dotyczy również podstawy opodatkowania i kwoty podatku przypadającej na część kwoty wierzytelności, której nieściągalność została uprawdopodobniona.

Nieściągalność wierzytelności uważa się za uprawdopodobnioną, w przypadku gdy wierzytelność nie została uregulowana lub zbyta w jakiegokolwiek formie w ciągu 150 dni od dnia upływu terminu jej płatności określonego w umowie lub na fakturze.

Faktury elektroniczne

Istnieje możliwość posługiwania się fakturami elektronicznymi, przy zachowaniu warunków wymaganych przez ustawę o VAT. Stosowanie faktur elektronicznych wymaga akceptacji odbiorcy faktury.

Przyśpieszony zwrot VAT

Podatnik, może uzyskać zwrot nadwyżki VAT w terminie przyśpieszonym 25 dni, jeżeli należności wynikające z faktur, dokumentów celnych, deklaracji importowych i decyzji zostały w całości opłacone, a podatek należny rozliczany przez nabywcę wykazany w deklaracji.

D. Wrażliwe obszary

Faktury korygujące

VAT w Polsce ma postać wysoce sformalizowaną. Wszelkie błędy na fakturze mogą być poprawiane jedynie przez wystawienie faktury korygującej, która musi zawierać ściśle określone ustawą informacje. Jedynie drobne błędy dotyczące głównie danych osobowych, nie wpływające na wartość i rodzaj transakcji, mogą być poprawione przez nabywcę poprzez wystawienie noty korygującej.

Kasy fiskalne

Podatnicy dokonujący sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych są obowiązani prowadzić ewidencję obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących.

Ograniczenia w odliczaniu VAT

W przypadku wydatków związanych z pojazdami samochodowymi odliczeniu podlega jedynie 50% kwoty podatku.

Powyższe ograniczenie nie ma zastosowania w przypadku gdy pojazdy samochodowe są wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika lub są konstrukcyjnie przeznaczone do przewozu co najmniej 10 osób łącznie z kierowcą, jeżeli z dokumentów wydanych na podstawie przepisów o ruchu drogowym wynika takie przeznaczenie.

Ograniczenie nie ma również zastosowania do towarów montowanych w pojazdach samochodowych i do związanych z tymi towarami usług montażu, naprawy i konserwacji, jeżeli przeznaczenie tych towarów wskazuje obiektywnie na możliwość ich wykorzystywania wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika.

Obniżenia kwoty lub zwrotu różnicy podatku należnego nie stosuje się również do nabywanych przez podatnika usług noclegowych i gastronomicznych, z wyjątkiem nabycia gotowych posiłków przeznaczonych dla pasażerów przez podatników świadczących usługi przewozu osób.

Obowiązek korekty podatku naliczonego

W przypadku nieuregulowania należności wynikającej z faktury dokumentującej dostawę towarów lub świadczenie usług na terytorium kraju w terminie 150 dni od dnia upływu terminu jej płatności określonego w umowie lub na fakturze, dłużnik jest obowiązany do korekty odliczonej kwoty podatku wynikającej z tej faktury, w rozliczeniu za okres, w którym upłynął 150 dzień od dnia upływu terminu płatności określonego w umowie lub na fakturze. Późniejsze uregulowanie całości lub części faktury uprawnia podatnika do stosownego powiększenia podatku naliczonego.

V. PODATEK OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH

A. Ogólne wprowadzenie

Przedmiotem opodatkowania podatkiem są m.in. następujące transakcje:

- sprzedaż oraz zamiana rzeczy lub praw,
- umowa pożyczki pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku,
- ustanowienie hipoteki,
- ustanowienie odpłatnego użytkowania oraz odpłatnej służebności,
- umowa spółki,
- zmiana w/w. umów jeśli powoduje podwyższenie podstawy opodatkowania.

Czynność	Podstawa opodatkowania	Stawka
Sprzedaż: nieruchomości, rzeczy ruchomych, prawa użytkowania wieczystego, własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego oraz prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym	wartość rynkową rzeczy lub prawa majątkowego	2%
Sprzedaż innych praw majątkowych	wartość rynkową rzeczy lub prawa majątkowego	1%
Umowa zamiany przy przeniesieniu własności nieruchomości, rzeczy ruchomych, prawa użytkowania wieczystego, własnościowego	co do zasady - wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego, od którego przypada wyższy podatek	2%

spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego oraz prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym		
Umowa zamiany przy przeniesieniu własności innych praw majątkowych		1%
Ustanowienie odpłatnego użytkowania, odpłatnej służebności	wartość świadczeń w okresie, na jaki ustanowiono te prawa	1%
Umowa pożyczki	kwota pożyczki	2%
Ustanowienie hipoteki na zabezpieczenie wierzytelności istniejących	kwota zabezpieczonej wierzytelności	0,1%
Ustanowienie hipoteki na zabezpieczenie wierzytelności o wysokości nieustalonej	Opodatkowanie ryczałtowe	19 zł
Umowa spółki/zmiana umowy spółki	<ul style="list-style-type: none"> a) przy zawarciu umowy - wartość wkładów do spółki osobowej albo wartość kapitału zakładowego, b) przy wniesieniu lub podwyższeniu wkładów do spółki osobowej albo podwyższeniu kapitału zakładowego - wartość wkładów powiększających majątek spółki osobowej albo wartość, o którą podwyższono kapitał zakładowy, c) przy dopłatach - kwota dopłat, d) przy pożyczce udzielonej spółce przez wspólnika - kwota lub wartość pożyczki, e) przy oddaniu spółce rzeczy lub praw majątkowych do nieodpłatnego używania - roczna wartość nieodpłatnego używania, którą przyjmuje się w wysokości 4% wartości rynkowej rzeczy lub prawa majątkowego oddanego do nieodpłatnego używania, f) przy przekształceniu lub łączeniu spółek - wartość wkładów do spółki osobowej powstałej w wyniku przekształcenia albo wartość kapitału zakładowego spółki kapitałowej powstałej w wyniku przekształcenia lub połączenia, 	0,5%
Umowa pożyczki, depozytu nieprawidłowego lub ustanowienia użytkowania nieprawidłowego, na którą powołuje się podatnik przed organem podatkowym, w sytuacji niezgłoszenia uprzednio tej czynności		20%

Podstawa opodatkowania umowy spółki podlega obniżeniu o wynagrodzenie notariusza za sporządzenie umowy, jak też o opłatę sądową związaną z wpisem do rejestru przedsiębiorców. Analogicznie podstawę opodatkowania pomniejsza opłata sądowa od zmiany wpisu w rejestrze przedsiębiorców.

B. Preferencje i uproszczenia

Gdy któraś ze stron transakcji jest równocześnie podatnikiem VAT z tytułu tej transakcji, transakcja ta nie podlega podatkowi od czynności cywilnoprawnych. Zasada ta nie dotyczy umów spółek. Zasada ta nie dotyczy również transakcji:

- sprzedaży lub zamiany nieruchomości,
- sprzedaży udziałów i akcji w spółkach,
- gdy są one zwolniona z VAT.

Podatkowi nie podlega przekształcenie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową. Podatkowi nie podlega też łączenie się spółek kapitałowych.

Ze zwolnienia z podatku korzystają m.in.:

- sprzedaż walut obcych;
- pożyczki udzielone przez wspólnika spółce kapitałowej;
- w pewnych sytuacjach sprzedaż praw majątkowych będących instrumentami finansowymi;
- sprzedaż towarów giełdowych na giełdach towarowych.

C. Rejestracja i obowiązki sprawozdawcze

Podatnik ma obowiązek złożyć zgłoszenie rejestracyjne najpóźniej w terminie złożenia pierwszej deklaracji podatkowej i zapłaty pierwszego podatku.

Podatnicy mają obowiązek złożyć deklarację i zapłacić podatek w terminie 14 dni od powstania obowiązku podatkowego.

Jednakże w sytuacji, gdy czynność jest dokonywana w formie aktu notarialnego, podatek jest pobierany przez płatnika, którym jest notariusz. Notariusz uzależnia dokonanie czynności od uprzedniego wpłacenia podatku. W takiej sytuacji podatnicy nie składają odrębnej deklaracji do organu podatkowego, notariusz składa do urzędu skarbowego stosowną informację.

Deklaracja	Czego dotyczy	Termin złożenia
PCC-2	Deklaracja o pobranym i wpłaconym przez płatnika podatku.	Składana przez płatników w terminie do 7 dnia miesiąca po miesiącu, w którym pobrano podatek.
PCC-3	Deklaracja o czynności cywilnoprawnej.	Składana przez podatników w terminie 14 dni od powstania obowiązku podatkowego.

D. Wrażliwe obszary

Organy podatkowe weryfikują wartość przedmiotu transakcji. Jeśli, zdaniem organu, podatnik zaniżył wartość transakcji, organ wzywa podatnika do skorygowania wyceny w terminie 14 dni. Jeśli podatnik nie skoryguje deklarowanej wartości, organ może powołać rzeczoznawcę majątkowego. W przypadku gdy wycena rzeczoznawcy przekracza o 33% wartość zadeklarowaną przez podatnika, podatnik zostanie obciążony kosztami tej wyceny.